

Henrik Jussila

Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä?

Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö
eduskuntatyössä

Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121

KELAN TUTKIMUSOSASTO | HELSINKI 2012

Henrik Jussila

Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä?

Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä

Kirjoittaja

Henrik Jussila, VTL, tiimipäällikkö
Kelan tutkimusosasto
etunimi.sukunimi@kela.fi

Sarjan julkaisut on hyväksytty
tieteellisessä arvioinnissa.

© Kirjoittaja ja Kelan tutkimusosasto

Graafinen suunnittelu: Pekka Loiri

ISBN 978-951-669-895-6 (nid.)

978-951-669-896-3 (pdf)

ISSN 1238-5050

Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy
Tampere 2012

TIIVISTELMÄ

Jussila H. **Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaali- poliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä.** Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121, 2012. 63 s. ISBN 978-951-669-895-6 (nid.), ISBN 978-951-669-896-3 (pdf).

Moderni päätöksenteko vaatii tuekseen tutkimustietoa. Päätäjät kertovat arvostavansa tutkijoiden tuottamaa tutkimustietoa, mutta käytännössä tätä tietoa ei aina pystytä tai haluta hyödyntää. Tässä tutkimuksessa selvitetään neljää asiakokonaisuutta: mistä kansanedustajat saavat tietoa tutkimuksista, miten kansanedustajat näkevät tutkimustiedon roolin päätöksenteossa, mitkä tekijät edistävät ja mitkä estävät tutkimustiedon käyttöä sekä mikä on Kelan tutkimusosaston julkaisujen tunnettuus. Lisäksi tarkastellaan, kuinka laajalti sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisissa on kuultu tutkimuksen ammattilaisia. Tutkimuksen aineistoina ovat kansanedustajille kevättalvella 2010 tehdyn verkkokyselyn vastaukset (n = 35) sekä sosiaali- ja terveystieteiden vaalikaudella 2007–2010 antamien mietintöjen (n = 183) asiantuntijalistat. Parhaiten kansanedustajien käyttöön päätyy tutkimus, joka täyttää seuraavat kriteerit: tutkimus on ajankohtainen ja merkittävä, ja siinä on selkeitä toimenpide-ehdotuksia ja tiivistelmä. Eduksi on myös se, että edustaja on saanut tietoa tutkimuksesta mediasta, tiedotteista tai seminaareista. Lisäksi tutkimus tukee edustajan ajamaa politiikkaa ja se on kirjoitettu hänen äidinkielellään. Tutkimuksen perusteella tutkimustiedon hyödyntämisen mahdolliset ongelmat liittyvät joko päätöksenteon valmisteluun tai tutkimustulosten välitysongelmiin. Tästä syystä tutkimusviestinnän kehittäminen on tärkeää. Päätäjät lukevat lyhyitä suomenkielisiä tekstejä, joten heille on tarjottava niitä. Paksut, mahdollisesti englanninkieliset tutkimusraportit eivät tavoita valtaosaa päätäjistä. Tämän takia eritoten suomenkielisen tiedottamisen merkitys on suuri.

Avainsanat: päätöksenteko, tietoon perustuva päätöksenteko, politiikka, politiikkaprosessi, poliittinen päätöksenteko, kansanedustajat, sosiaalitutkimus, tutkimustulokset, tutkimusviestintä, eduskuntatyö

SAMMANDRAG

Jussila H. **Stöd för beslutsfattandet eller dammsamlare i hyllan? Användningen av socialpolitisk forskningsinformation i riksdagsarbetet.** Helsingfors: FPA, Social trygghet och hälsa: undersökningar 121, 2012. 63 s. ISBN 978-951-669-895-6 (hft.), ISBN 978-951-669-896-3 (pdf).

Modernt beslutsfattande kräver stöd av forskning. Beslutsfattare visar uppskattning för forskningsinformation som produceras av forskare, men i praktiken används denna information inte alltid – antingen därför att det inte är möjligt eller för att beslutsfattare inte vill dra nytta av den. Denna studie undersöker fyra uppsättningar av frågor: Varifrån finska riksdagsledamöter får information om studier, hur riksdagsledamöter ser forskningens roll i beslutsfattandet, och vilka faktorer som bidrar till användning och icke-användning av forskningsresultat samt hur välkända Folkpensionsanstaltens forskningsavdelnings publikationer är. Dessutom behandlar studien hur mycket social- och hälsovårdsutskottet har hört forskare i sitt arbete. Undersökningsmaterialet består av två delar: online-undersökningssvar (n = 35) av riksdagsledamöter under vintern–våren 2010, och listor över expertutlåtanden i rapporter (n = 183) som tillhandahållits av social- och hälsovårdsutskottet i lagstiftningsarbetet perioden 2007–2010. Forskning som mest sannolikt blir använd av riksdagsledamöterna uppfyller följande kriterier: Studien är aktuell och viktig, och den har tydliga förslag till åtgärder och en sammanfattning. Det hjälper också om ledamoten har informerats om studien i media, pressmeddelanden eller seminarier. Dessutom bör forskningen stödja den politik som bedrivs av ledamoten och den bör vara skriven på hans eller hennes modersmål. Baserat på denna studie har de potentiella problem som är förknippade med utnyttjande av forskning antingen samband med processerna i det politiska beslutsfattandet eller kommunikationen. Av denna anledning är utvecklingen av forskningskommunikationen viktig. Beslutsfattare vill läsa korta texter på finska, så de bör erbjudas sådana. Tjocka forskningsrapporter, som också kan skrivas på engelska, når inte den stora majoriteten av de finländska beslutsfattarna. Av detta skäl är finsk kommunikation mycket viktig.

Nyckelord: beslutsfattande, kunskapsbaserat beslutsfattande, politik, den politiska processen, politiskt beslutsfattande, riksdagsledamöter, social forskning, forskningsresultat, forskningskommunikation, riksdagsarbete

ABSTRACT

Jussila H. **Used as support for decision-making or gathering dust on the shelf? Utilization of sociopolitical research data in parliamentary work.** Helsinki: The Social Insurance Institution of Finland, Studies in social security and health 121, 2012. 63 pp. ISBN 978-951-669-895-6 (print), ISBN 978-951-669-896-3 (pdf).

Modern decision-making requires the support of research. Decision-makers show appreciation for the research information produced by researchers, but in practice this information is not always used – either because it is not possible to do so or because decision-makers do not want to take advantage of it. This study examines four sets of questions: from where do Finnish MPs receive information of studies, how MPs see the role of research in decision-making, and what factors contribute to the use and non-use of research findings as well as what is the reputation of the publications of the Social Insurance Institution's Research Department. In addition, the study addresses how widely the Social Affairs and Health Committee has consulted research professionals in its work. The research material consists of two parts: the online survey responses (n = 35) of Members of Parliament in the winter-spring 2010, and expert lists on reports (n = 183) provided by the Social Affairs and Health Committee in the legislative period 2007–2010. Research that is most likely to end up in the use of MPs meets the following criteria: The study is timely and important, and it has clear proposals for action and a summary. It also helps if the representative has been advised of the study in media, press releases, or seminars. In addition, research should support the policies being pursued by the representative and it should be written in his or her native language. Based on this study the potential problems associated with research utilization are either connected with the processes in policy making or communications. For this reason, the development of research communications is important. Decision-makers want to read short texts in Finnish, so they should be offered them. Thick research reports, which may also be written in English, do not reach the vast majority of Finnish decision-makers. For this reason, particularly Finnish communication is very important.

Keywords: decision-making, knowledge-based decision-making, policy, policy process, political decision-making, Members of Parliament, social research, research findings, research communications, parliamentary work

ALKUSANAT

Tämä tutkimus on ammatillinen lisensiaattityö, joka on hyväksytty keväällä 2012 Turun yliopiston sosiaalitieteiden laitoksella osana TOPSOS-koulutusohjelmaa. Koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa sosiaalivakuutuksen asiantuntijoita yli oppiainerajojen.

Hakiessani koulutusohjelmaan keväällä 2007 kirjoitin seuraavasti: ”Olen kaavaillut tutkivani sosiaalipoliittisen tutkimustiedon hyödyntämistä paikallisessa ja valtakunnallisessa päätöksenteossa, ja erityisesti viestinnän haasteita. Olen kiinnostunut siitä prosessista, jossa tutkijoiden työn tulokset siirtyvät, tai ovat siirtymättä, päätöksentekijöiden avuksi heidän arkityöhönsä.”

Nyt viisi vuotta myöhemmin voin todeta, että aihevalintani ei ole vanhentunut. Kiinnostus tutkimustiedon hyödyntämiseen on ehkä hieman jopa lisääntynyt.

Ammatillinen lisensiaattitutkimus on nimensä mukaisesti kiinnittynyt ammatilliseen osaamiseen ja työelämään. Olen tehnyt tutkielmani päivätyöni innoittamana ja sen ohessa. Tästä on syntynyt yhdistelmä innostusta ja jatkuvaa aikapulaa, joka konkretisoituu lopullisessa kirjallisessa tuotoksessa.

Olen saanut tutkielmani tekoon apua, korvaamattomia neuvoja ja kannustusta, joista haluaisin kiittää seuraavia ihmisiä: Annika Cavonius, Hanna Erola, Mikael Forss, Hanna-Mari Heinonen, Irma Helldan, Katri Hellsten, Tarja Hyvärinen, Ulla Hämäläinen, Laura Jauhola, Vesa-Pekka Juutilainen, Olli Kangas, Mikko Kapanen, Irma Kivelä, Susan Kuivalainen, Ulla Kunttu, Markku Laatu, Hannu Mattila, Otto Manninen, Heikki Niemelä, Petra Niilola, Jyrki Pappila, Ville Pernaa, Marketta Rajavaara, Silva Rintanen, Maija Sakslin, Maini Tulokas ja koko Topsos-ryhmä 3. Erityisesti kiitän ohjaajaani Mikko Niemelää sekä entistä esimiestäni Airi Pentziniä.

Tuesta ja kannustuksesta kiitän vanhempiani ja vaimoani Paulaa sekä elämänilosta pintojen aikana syntynyttä tytärtäni Annia.

Toukokuussa 2012

Henrik Jussila

SISÄLTÖ

Kuviot	8
Taulukot.....	8
1 JOHDANTO.....	9
2 TUTKIMUKSEN JA PÄÄTÖKSENTEON SUHDE	12
2.1 Yhteiskuntatieteiden ja sosiaalitutkimuksen taustaa ja historiaa	12
2.2 Tutkimustieto päätöksenteon arjessa	16
2.2.1 Poliittisen päätöksenteon esittely	16
2.2.2 Tutkimus ja päätöksenteko – eri maata	18
2.2.3 Tutkimuksen, päätöksenteon ja median suhteet	19
2.3 Tutkimustiedon hyödyntämisen käsite ja muut lähikäsitteet.....	21
2.4 Kelan tutkimustoiminta.....	25
3 TUTKIMUSTEHTÄVÄN MÄÄRITTELY	29
3.1 Tutkimuskysymykset	29
3.2 Aineisto.....	30
4 TULOKSET	34
4.1 Tiedonsaantikanavat ja suhde tutkimusmaailmaan	34
4.2 Tutkimustiedon rooli ja hyödyntämistavat päätöksenteossa.....	37
4.2.1 Tutkimustiedon rooli kansanedustajien mielestä	37
4.2.2 Tutkimustiedon rooli sosiaali- ja terveystieteiden työssä.....	39
4.3 Tutkimustiedon käyttö ja sitä edistävät ja estävät tekijät.....	40
4.4 Kelan tutkimusosaston julkaisut.....	44
5 PÄÄTELMÄT	47
LÄHTEET	50
LIITTEET	55
Liite 1. Kansanedustajille lähetetty ensimmäinen suomenkielinen sähköposti ...	55
Liite 2. Kansanedustajille lähetetty ensimmäinen ruotsinkielinen sähköposti ...	56
Liite 3. Kyselylomake	57

Kuviot

Kuvio 1. Tutkimustiedon hyödyntämisen ongelmat kysynnän ja tarjonnan näkökulmasta.....	24
Kuvio 2. SV-tutkimuksen tehtävät päätöksenteossa.....	28
Kuvio 3. Vastaajien kuuluminen valiokuntaan	36
Kuvio 4. Tiedonsaantikanavat, joista kansanedustajat saavat tietoa tutkimuksista (%).....	37
Kuvio 5. Tiedonsaantikanavat, joista kansanedustajat haluavat saada tietoa tutkimuksista (%).....	39
Kuvio 6. Kansanedustajien käsitys tutkimustiedon roolista päätöksenteossa .	43
Kuvio 7. Asiantuntijoiden osuudet sosiaali- ja terveystieteiden mietinnöissä (n = 1 674)	46
Kuvio 8. Yleisimmät syyt sille, että kansanedustaja tutustuu hänelle tarjottuun tutkimukseen	48
Kuvio 9. Yleisimmät syyt sille, että kansanedustaja ei tutustu hänelle tarjottuun tutkimukseen	49
Kuvio 10. Tutkimustiedon hyödyntämisen ongelmat.....	51
Kuvio 11. Tutustuminen Kelan tutkimusosaston julkaisukanaviin	53

Taulukot

Taulukko 1. Ikäjakama (syntymävuosikymmen).....	34
Taulukko 2. Vastaajien eduskuntaryhmät ja ryhmien vastausprosentit	35
Taulukko 3. Päätäjien yhteys tutkijoihin	40
Taulukko 4. Kelan tutkimusosaston julkaisut ja niiden tunnettuus.....	54

1 JOHDANTO

”Ruotsissa tällaisessa komiteatyössä olisivat avainasemassa riippumattomat tutkijat, jotka voivat ilmiötä analysoiduaan tehdä oman, intressipiireistä riippumattoman mietintönsä. Erilaiset edunvalvojat päästetään esityksen kimppuun vasta seuraavassa vaiheessa.”

Näin kirjoittaa entinen peruspalveluministeri Osmo Soininvaara kirjassaan *SATA-komitea* (2010, 282), jossa hän ruotii sosiaaliturvajärjestelmän uudistamista valmistelleen komitean (2007–2009) työtä ja sitä, miksi työ lopulta epäonnistui. Soininvaara lainaa yllä olevassa tekstissä kansantaloustieteilijä Juhana Vartiaista, joka esitti pessimistisen arvionsa komiteatyön mahdollisuuksista Soininvaaralle jo komiteatyön alkuvaiheessa. Komitean työ oli Vartiaisen mielestä jäämässä vajavaiseksi, koska tutkimukselle ei todennäköisesti tultaisi antamaan kovinkaan suurta painoarvoa (ks. myös Pirttilä 2011, 218).

Matti Vanhasen toisen hallituksen asettama Sata-komitea on oiva esimerkki suomalaisesta politiikkaprosessista: Poliittiselle agendalle nousi 2000-luvun puolivälin jälkeen tarve sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiseen. Toimeen ryhdyttiin perustamalla komitea vuonna 2007. Komitea ja sen alaryhmät tilasivat ahkerasti erilaisia tutkimuksia ja selvityksiä eri alojen tutkijoilta, jotta faktat saataisiin selvitettyä. Komitea kuitenkin koostui tutkijoiden ohella eri edunvalvojista, minkä vuoksi kysymykset politisoituivat (Saari 2011, 302). Lopulta ammattijärjestöt sopivat Sata-komitean ulkopuolella sosiaaliluposta, joka puolestaan vaikutti myös Sata-komitean työhön.

Sata-komitea on vain yksi esimerkki tietoon perustuvasta päätöksenteosta (*evidence-based policy*). Juhana Saari (2011) kirjoittaa tuoreessa kokoomateoksessa tutkimustiedon merkityksestä päätöksenteossa, ja hän kirjaa muutamia esimerkkejä viime vuosilta. Saaren mukaan esimerkiksi tutkimustieto alkoholihaittojen yhteiskunnallisista kustannuksista ei ole olennaisesti muuttanut alkoholipolitiikan suuntaa. Toisaalta tieto pienituloisten tuloveronkevennyksen positiivisista vaikutuksista työllisyyteen ei ole estänyt hallituksia tekemästä veronkevennyksiä kaikissa tuloluokissa. Toisaalta tutkimustietoa myös hyödynnetään: Suomi on muokannut eläkepolitiikkaansa vahvasti OECD:n tulosten ja näkemysten mukaisiksi korostamalla työurien pidentämistä ja varhaiseläkejärjestelmän uudistamista. (Saari 2011, 298–327.)

Varmasti monet tahot myöntävät sen, että Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on monimutkainen ja sen hallinnoimiseen ja kehittämiseen tarvitaan jotain kättä pidempää. Esimerkiksi Pertti Honkanen (2006 ja 2008) on laskelmissaan osoittanut, että pienet muutokset joissakin sosiaalietuuksissa voivat vaikuttaa alkuperäisestä tavoitteesta poiketen hyvin eri tavoin järjestelmän synnyttämään lopputulokseen. Pelkkä intuitio ei siis tuntuisi riittävän. Silti esimerkiksi entinen ministeri Osmo Soininvaara on muutamia vuosia sitten kirjoittanut Suomen Kuvalehdessä (Soininvaara 2007) yllättyneensä siitä, miten vähän päätöksenteossa hyödynnetään tutkimustietoa ja miten suuri merkitys on intuitiolla ja poliittisella uskolla.

Entä olisiko toivottavaa, että poliittiset päätökset olisivat aina kunkin alan asiantuntijoiden vastuulla? Vastaus tällaiseen teknokraattiseen päätöksentekoutopiaan on usein kielteinen. Tutkimustieto ei yksinään sovi demokraattisen päätöksentekojärjestelmän huipulle. Päätöksentekijöitä ei tule alistaa pelkiksi toimeenpanijoiksi, joilla ei ole valtaa päättää toisin. Tietynlaisesta teknokraattisesta kehityksestä on kuitenkin viitteitä, sillä monien mielestä virkamiesvalta on kasvanut Suomessa erityisesti taloudenpitoa koskevissa kysymyksissä. Esimerkiksi Anu Kantolan (2002) tutkimuksessa kuvataan hyvin sitä, miten 1990-laman aikana valtakunnallinen päätöksenteko muuttui erilaisten taloudellisten asiantuntijoiden sanelemaksi talouskuriksi. Virkamiesten valta tuntuu myös kunnissa. Matti Rimpelän (2008) mukaan monissa kunnissa ei kunnallis päättäjäille anneta taloutta koskevia vaihtoehtoja eivätkä he pysty niitä päätösten vaatimassa aikataulussa itsekään luomaan.

Jorma Rantanen, Raija Julkunen ja Pentti Vartia toteavat Kelan tutkimustoiminnan arviointiraportissa (2006), että yleisellä tasolla tutkimuksen merkitys yhteiskuntapolitiittisen päätöksenteon, taloudellisen kehityksen ja kansalaisten elinolojen kehittämisen taustatekijänä on kasvanut. Yksi esimerkki tästä kehityksestä on kansainvälisten vertailututkimusten määrän lisääntyminen, jonka syynä on pitkälti kansainvälistyminen ja jäsenyys Euroopan unionissa (Anttonen 2005, 274).

Tutkimuksen tuottama tieto on kuitenkin vain yksi osa poliittista päätöksentekoa (esim. Rydman 2001; Anttonen 2005; Mela ja Kivimaa 2008; Vihriälä 2008). Ainakin yhtä suurelta osin päätöksiin vaikuttavat vallitseva poliittinen tilanne, päätöksentekijöiden arvot ja median ylläpitämä julkinen keskustelu. Silti tutkimustiedon rooli uuden, punnitun tiedon lähteenä on erityinen. Erityisroolista kertoo myös se, että tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa nousee yhä useammin otsikoihin erilaisissa seminaareissa ja muissa tieteellisissä tapahtumissa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen yhdistetty entinen Stakes järjesti vuonna 2008 aiheeseen omistautuneen seminaarisarjan ja Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on nostanut aiheen esille useampaan otteeseen omissa tapahtumissaan (ks. myös Ilmakunnas ym. 2008).

Tutkimuksen ja päätöksenteon suhdetta voidaan lähestyä useammasta eri näkökulmasta. Tutkimusta voidaan tarkastella osana politiikkaprosessia ja prosessin dynamiikkaa (esim. Kingdon 2003; Askew ym. 2010; Stevens 2011). Vihriälä (2008, 12) on erottanut politiikkaprosessissa neljä vaihetta: 1) politiikka-agendan muodostuminen, 2) toimenpiteiden valmistelu ja tämän pohjalta tehtävä päätöksenteko, 3) politiikan toimeenpano ja 4) jälkikäteisarvio. Tutkimustiedon merkityksen tarkastelu voi kohdistua mihin tahansa näistä vaiheista. Miten tutkimustiedolla esimerkiksi määritellään poliittista ongelmanasettelua? Tai miten tutkimustieto määrittää käsillä olevat toimintavaihtoehdot?

Tutkimusta voidaan tarkastella myös tiedontuottajien näkökulmasta. Tällöin tutkitaan esimerkiksi, miten tiede määrittelee asemansa suhteessa politiikkaan. Onko tutkimus erillinen saareke vai osa käytännön päätöksentekoa? Tai kuinka tutkimusta tulisi rahoittaa (ks. Hyytinen ja Toivanen 2010)?

Omassa tutkimuksessani sivuan edellä mainittuja lähestymistapoja, erityisesti teoreettisessa pohdinnassa. Tutkimukseni näkökulma on kuitenkin päättäjiä näkökulma, tarkemmin sanottuna eduskunnan näkökulma. Tutkimus keskittyy siihen, miten kansanedustajat poliittisina päättäjinä, valiokuntien jäseninä, agendan asettajina ja yhteiskunnallisen keskustelun keskeisinä toimijoina näkevät tutkimustiedon roolin päätöksenteossa. Tutkin myös sitä, miten sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on kuultu tutkimuksen ammattilaisia. Empiirisen osan lopussa tarkastelen lyhyesti myös Kelan tuottamaa tutkimustietoa ja kansanedustajia sen hyödyntäjinä. Tavoitteenani on samalla kuvata aiemman tutkimustiedon perusteella, minkälainen on tutkimuksen, median ja päätöksenteon kenttä tällä hetkellä.

Päättäjät ovat haasteellisen tehtävän edessä, koska yhteiskunnan monimutkaistumisen ohella tieteellisen tutkimuksen määrä on kasvanut jo useita vuosia. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa koulutustason nousu ja sitä kautta tapahtunut tutkijakoulutuksen saaneiden määrän kasvu sekä toisaalta julkisen hallinnon kasvanut tiedontarve (Lampinen 1985, 1–2). Tietoa tuotetaan selkeästi enemmän kuin yksi ihminen pystyy lukemaan ja käsittelemään. Silti päättäjiä kohtaamiin ongelmiin tarvittaisiin tietoa nopeasti ja kohdennetusti. Kuten edellä on käynyt ilmi, tutkimukseni ei pyri olemaan kaiken kattava esitys tutkimustiedon hyödyntämisestä päätöksenteossa, vaan se avaa yhden näköalan kansanedustajien kohtaamaan todellisuuteen.

Tutkimukseni empiirinen osa muodostuu kahdesta aineistosta: kansanedustajille lähetetyn verkkokyselyn vastauksista ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan pöytäkirjoista. Kyselyn tuloksia analysoin tarkastelemalla suoria jakaumia ja summamuuttujia. Valiokunnan pöytäkirjoja tarkastelen yksinkertaisin kvantitatiivisin menetelmin.

Tutkimus etenee siten, että tarkastelen luvussa 2 ensin yhteiskuntatieteiden historiaa ja tutkimusalan nivoutumista päätöksentekoon. Sen jälkeen hahmotan, millainen rooli tutkimustiedolla on käytännön politiikkaprosessissa. Luvun 2 kahdessa viimeisessä alaluvussa erittelen tutkimustiedon hyödyntämisen käsitettä ja esittelen Kelan tutkimustoimintaa yhtenä esimerkkinä tutkimustiedon tuottajasta. Luvussa 3 määrittelen tarkemmin tutkimustehtäväni eli muodostan tutkimuskysymykset ja esittelen aineiston. Luvussa 4 vastaan asettamiini tutkimuskysymyksiin ja lopuksi luvussa 5 pohdin tutkimukseni tulosten valossa, mikä on tutkimustiedon rooli kansanedustajien työssä ja onko tulosten pohjalta mahdollista ehdottaa jotakin muutosta nykyiseen asiantilaan.

2 TUTKIMUKSEN JA PÄÄTÖKSENTEON SUHDE

2.1 Yhteiskuntatieteiden ja sosiaalitutkimuksen taustaa ja historiaa

Modernin yhteiskuntatieteen jonkinlaisena alkuajatukseksi on ollut halu havaita ja havaintojen perusteella ohjata ja hallita yhteiskunnan kehitystä haluttuun suuntaan. Ajatus periytyy enemmän tai vähemmän selvänä Adam Smithin (1723–1790), Auguste Comten (1798–1857), Karl Marxin (1818–1883), Émile Durkheimin (1858–1917) ja Max Weberin (1864–1920) kaltaisten filosofien, sosiologien ja taloustieteilijöiden päivistä nykyaikaan. Yhteiskuntatieteiden kehityksessä erityisesti tilastojen kehitys on ollut keskeisessä asemassa, koska niiden avulla yhteiskunta saatiin koodattua luvuiksi, joita voitiin käyttää ajallisen ja eri yhteiskuntien välisen vertailun apuvälineenä (mm. Kantola 2002, 34). Alkuaikoina tilastot palvelivat ennen kaikkea kuningasta verojen keruussa ja sotaväen laskennoissa, mutta pian huomattiin, että tilastoilla voitiin seurata muutoinkin, mihin suuntaan yhteiskunta oli menossa. Ennen varsinaisen sosiaalitutkimuksen syntyä tietoja yhteiskunnasta kerättiin kuitenkin ainoastaan jonkin tietyn käytännöllisen tarkoituksen vuoksi.

Suomalaisen sosiologian ja sosiaalitutkimuksen juuret ovat karkeasti jaotellen kahtaalla: toisaalta ne ovat kehittyneet *sosiaaliantropologisesta tutkimuksesta*, jonka johtotähtenä Suomessa toimi Edvard Westermarck (1862–1939), toisaalta niillä on juuret niin sanotussa *konkreettisesti sosiaalitutkimuksessa* (Allardt ym. 1992, 13–25). Westermarckilainen traditio kiinnittyi 1800-luvun evolutionismiin, ja sen keskeisiä tutkimuskohteita olivat moraaliset kysymykset ja erilaisten sosiaalisten instituutioiden alkuperä. Tutkimus konkretisoitui esimerkiksi perheinstituution tutkimuksessa, jota harjoitettiin usein kaukana kotoa eli sellaisissa yhteiskunnissa, joiden ajateltiin olevan varhaisemmalla kehitystasolla. Toinen traditio eli konkreettinen sosiaalitutkimus puolestaan kehittyi palvelemaan teollistuvan maan sosiaalipoliittikkaa. Sen kohteena oli kotimainen yhteiskunta ja kysymykset, kuten yhteiskunnan rakenne, luokkajako ja poikkeava käyttäytyminen. Risto Alapuro ja Matti Alestalo (1992, 77–79) sisällyttävät konkreettiseen sosiaalitutkimukseen sekä sosiaalitilastollisen että sosiaalipoliittisen tutkimuksen. Heidän katsannossaan suomalaisen yhteiskunnan murros 1860-luvulla ja Tilastoviraston perustaminen 1865 olivat keskeisiä kimmokkeita tutkimussuunnan kehitykselle. Konkreettinen sosiaalitutkimus on monin tavoin kietoutunut poliittiseen päätöksentekoon ja harjoitetun sosiaalipoliittikan syntyyn Suomessa, joten on paikallaan hieman avata sen kehityshistoriaa.

Sosiaalipoliittikan synty liitetään useimmiten teollistumiseen (1760–1830) ja siitä syntyneeseen työväenliikkeeseen tai työväenkysymykseen (Eräsaari ym. 2001). Ajateltiin, että teollistumisen myötä syntyneen työväenluokan kurjat olot ja kommunististen aatteiden uhkaava leviäminen johtivat valtaapitävien toimiin, joilla pyrittiin tasapainotamaan yhteiskunnassa syntyneitä eroja ja siten takaamaan yhteiskuntarauha. Sosiaalipoliittikka tarvitsi tuekseen sosiaalitutkimusta, jotta sosiaalipoliittiset toimenpiteet voitaisiin kohdentaa oikein. Varsinkin Saksassa tällaisen poliittista päätöksentekoa tukevan tutkimuksen perinne oli vahva. Saksassa keskeinen toimija sosiaalipoliittikan ja sosiaalitutkimuksen alalla oli vuonna 1873 perustettu *Verein für Sozialpolitik*

-yhdistys, jonka vaikutus ulottui myös Suomeen (esim. Alapuro ja Alestalo 1992, 79–82; Raunio 1995, 16). Yhdistys pyrki löytämään ratkaisuja, joilla luokkien väliset yhteentörmäykset voitaisiin välttää. Sen mukaan oli välttämätöntä löytää keinoja ongelmien puolueettomaan tarkasteluun, ja tähän tarkoitukseen tilastollinen analyysi oli omiaan. Yhdistys korosti Gustav Schmollerin ja Adolph Wagnerin johdolla myös historiallisen analyysin tärkeyttä ja kritisoi liberaalista taloustiedettä (Alapuro ja Alestalo 1992, 79–82). Suomeen yhdistyksen ajatuksia toi muun muassa fennomaani Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen, joka oli keskeinen vaikuttaja suomalaisen vastinparin, Kansantaloudellisen Yhdistyksen, synnyssä.

Vaikka Kansantaloudellinen Yhdistys oli esikuvansa kaltainen monessa suhteessa, harjoitti se myös paljon maaseudun väestöä koskevaa tutkimusta. Tämä olikin suomalainen erityispiirre: sosiaalitutkimus keskittyi sekä työväenkysymykseen että maaseudun maattomien ongelmiin. Kansantaloudellisen Yhdistyksen ruotsinkielinen sisaryhdistys *Ekonomiska Samfundet* keskittyi liike-elämän ongelmiin ja työväestöön liittyviin kysymyksiin, kun taas Kansantaloudellisen Yhdistyksen mielenkiinto painottui enemmän maatalousväestön kysymyksiin. Varsinkin Kansantaloudellisen Yhdistyksen merkitys sosiaalitutkimukselle oli suuri, sillä se harjoitti vilkasta tutkimus-, julkaisu- ja käännöstoimintaa. Muun muassa nykyisen Kansantaloudellisen Aikakauskirjan juuret ovat yhdistyksessä. (Alapuro ja Alestalo 1992, 82–85.)

Poliittisten murrosten, kuten vuoden 1905 suurlakon ja vuoden 1918 sisällissodan, myötä valtio alettiin hahmottaa uudella tavalla. Tähän sisältyi myös uusi tapa johtaa valtiota, mihin kuului virkamiesten kattavampi kouluttaminen. Samalla sosiaalitieteet alkoivat saada jalansijaa yliopistossa, jossa ne synnyttivät valtiotieteellisen tiedekunnan. Valtiosta tuli eri luokkien intressiristiiriitojen selvittelyareena. Sosiaalidemokraattinen puolue lisäsi huimasti kannatustaan, ja sosiaalipoliittikan akateeminen asema vahvistui. Työväenliikkeen voima tunnustettiin, mutta samalla uskottiin ja toivottiin, että yhteiskuntapolitiikan avulla voitaisiin heikentää luokkavastakohtia. Tähän aikakauteen kuuluu myös nykyisen Sosiaalipoliittisen yhdistyksen perustaminen vuonna 1908. (Alapuro ja Alestalo 1992, 85–146.)

Maailmansotien jälkeen koettiin uusi herätys tieteellisen tiedon mahdollisuuksiin. Poliittikan haluttiin perustuvan tieteelliseen järkeen (Rajavaara 2006, 25). Menestystarinoita olivat esimerkiksi John Maynard Keynesin (1883–1946) maailmanlaajuisesti käytäntöön sovelletut talusteoriat sekä meillä Suomessa Pekka Kuusen (1917–1989) sosiaalipoliittikan opit. Vuonna 1963 perustettiin Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvan tutkimuslaitos, jonka yksi tehtävä oli arvioida laajentuvan hyvinvointivaltion vaikutuksia. Tarkastelussa olivat aluksi sairausvakuutuksen ja myöhemmin kansanterveyslain vaikutukset. Palaan Kelan tutkimustoimintaan luvussa 2.4.

Erilaiset menestyksekkäät taloudelliset ja sosiaalipoliittiset opit ovat sittemmin joutuneet uudelleenarvioinnin kohteiksi, koska taloudelliset kriisit ja yhteiskuntien monimutkaistuminen tai refleksoituminen, kuten Anthony Giddens (1990 ja 1991) ja Ulrich Beck (1992) sitä kutsuvat, ovat hämärtäneet tutkimustiedon hyödyntämi-

sen mahdollisuuksia. Tutkimus ei enää välttämättä anna selviä vastauksia, vaan yhä useammin asiat ovat suhteellisia. Maailmaa ei myöskään voida täysin hallita tieteen avulla, vaan joskus tieteen sovellukset itsessään aiheuttavat ongelmia. Tästä perinteisenä esimerkkinä ovat ydinvoimalat ja niiden aiheuttamat riskitekijät. Aiheesta on kirjoittanut varsinkin Beck (1992) riskiyhteiskunnan analyyseissään. Hän korostaa myös median ja asiantuntijoiden valtaa riskikeskustelussa, koska niillä on keskeinen rooli riskien rakentamisessa ja määrittelyssä. Beck mainitaan usein ympäristöriskeistä puhuttaessa, mutta riskit voivat yhtä lailla olla sosiaalisia riskejä.

Riskien merkityksen kasvu yhteiskunnassa saa Anthony Giddensin (1990 ja 1991) nostamaan esille myöhäismoderniin kulttuuriin liittyvän luottamuksen ongelman. Yhteiskunnan monimutkaistuessa jokainen ihminen, olipa hän kuinka etevä tahansa jollakin alalla, on tietyissä asioissa maallikon asemassa. Etevä taloustieteilijä tai sosiologi on esimerkiksi tietoliikennejärjestelmiä koskevissa teknisissä kysymyksissä maallikko, vaikka hän käyttäisikin uusimman teknologian saavutuksia päivittäin hyödykseen. Ihmisen on luotettava yhä enemmän abstrakteihin systeemeihin (*abstract systems*), joiden toimintaa hän ei täysin ymmärrä. On luotettava esimerkiksi liikennejärjestelmiin, viestintäjärjestelmiin, finanssimarkkinoihin, ydinvoimaloihin, ylikansallisiin yrityksiin ja mediaan, koska jokainen on jossain määrin riippuvainen näistä (Sztompka 1993, 83).

Poliittiset päätöksentekijät ovat työssään tekemisissä monien eri alojen kanssa, joista kaikista heillä ei voi olla täydellistä tietoa. Kansanedustajat ovat monella alalla maallikkoja suhteessa asiantuntijoihin ja eri alojen tutkijoihin. Rosa Meriläinen (2008) kuvaa päättäjien asemaa ”kaikkien alojen erityisasiantuntijoina” varsin osuvasti omassa artikkelissaan. Hänen mukaansa ammattipoliitikko on oppinut puhumaan asiantuntijan tavoin mutta on jatkuvassa päätöksentekoa aidosti tukevan tiedon tarpeessa (Meriläinen 2008, 125–127).

Juho Saaren (2010, 43) arvion mukaan taloustieteen merkitys sosiaalipolitiikassa on kasvanut sosiologian ja sosiaalipolitiikkatieteen kustannuksella. Yhtenä syynä tähän on Saaren mukaan sosiaalipolitiikasta päättävien ammattitausta: useimmat ovat juristeja, matemaatikkoja ja lääkäreitä, joilla ei ole kiinnostusta sosiaalipoliittiseen teoriapohdintaan (Saari 2010, 43).

Yhteiskuntatieteitä merkittävämmän roolin viimeaikaisessa politiikassa ovat eittämättä saaneet ympäristön tilaa käsittelevät tieteet, kuten biologia. Tiedon merkityksestä ympäristöpolitiikassa on tehty jonkin verran tutkimuksia (esim. Peuhkuri 2004; Kantola 2007a ja b). Vaikka kyse on erilaisesta politiikan alasta, on ympäristöpolitiikkaa ja sosiaalipolitiikkaa tutkimukseni kannalta hyödyllistä verrata keskenään. Tieteenalojen imago on osittain erilainen: biologia nähdään usein arvovapaampana tieteenä kuin yhteiskuntatieteet, kuten sosiaalipolitiikka ja sosiologia.

Osmo Lampisen (1985, 24) mukaan yhteiskuntatieteiden legitimaatiokykyä rajoittaa se, että se tutkii maallikoille tuttuja ilmiöitä ja puhuu kaikille tutulla kielellä. Näin

yhteiskuntatieteiden mahdollisuudet legitimoida poliittisia päätöksiä ovat hänen mielestään heikommat kuin luonnontieteillä. Tämän takia biologin ehdotus voi olla merkityksellisempi kuin sosiaalipolitiikan tutkijan, jonka argumentaatio saatetaan peittää poliittisen vakaumuksen arvioinnilla. Toisaalta Timo Peuhkurin väitöstutkimus (2004) osoittaa, ettei tutkimustiedolla ole ollut erityisasemaa kalankasvatuksen ympäristöongelmista käydyssä kädenväänössä, vaan se on asettunut kilpailuasemaan kalastajien ja muiden toimijoiden mielipiteiden kanssa.

Sosiologi Max Weber on käsitellyt kirjoituksissaan jonkin verran tieteen ja päätöksenteon suhdetta. Weber erotti selkeästi tiedon tuottajan ja tiedon hyödyntäjän asemat. Tutkijoiden tehtävä on selvittää, miten asiat ovat, ja poliitikkojen tehtävä on päättää, mitä tehdään vai tehdäänkö mitään. (Weber 1949.) Tätä näkemystä on helppo tukea teoriassa. Käytäntö on kuitenkin usein hieman monimutkaisempi. Esimerkin tästä tarjoaa Helsingin Sanomissa 13.9.2009 julkaistu mielipidekirjoitus, jossa Helsingin yliopiston tutkija Markus Kröger vastaa Stora Enson toimitusjohtajan Jouko Karvisen epäilyihin Krögerin puolueettomuudesta tutkimuksessa, joka koski osittain myös Stora Enson maankäyttöä latinalaisessa Amerikassa. Kröger on ollut perustamassa Maattomien ystävät ry:tä ja on siksi Karvisen mielestä puolueellinen. Kröger vastaa kirjoituksessaan seuraavasti:

”Olen vastannut yritysten edustajien kysymyksiin maattomien suhteen pyrkien lisäämään ymmärrystä ja tietoa eri suuntiin, kuten yhteiskuntatieteilijän rooliin kuuluukin. Tiedonvälitys ja kansalaistoiminta ovat tutkijan velvollisuus etenkin sillä alalla, jonka hän tuntee parhaiten.”

Weberin teoreettisen erottelun ohella Krögerin perustelu tuntuu myös loogiselta: on annettava oma panos sillä alalla, jonka tuntee. Aktiivinen kansalaistoiminta voi toisaalta herättää kysymyksiä siitä, kuinka hyvin tieteellinen riippumattomuus ja näkökulmien tasapuolinen tarkastelu onnistuu tutkijalta. Kysymykset ovat suhteellisia, eikä ääripäitä saavuteta varmaan milloinkaan. Keskeistä on tutkijan rehellisyys ja avoimuus omista sidonnaisuuksistaan. Sidonnaisuuksien kertominen alkaa olla lääketieteessä jo arkipäivää.

Jan Rydman käsittelee tieteen ja politiikan monimutkaista suhdetta artikkelissaan ja siteeraa Helsingin yliopiston metapopulaatiobiologian tutkimusryhmän tutkija, tohtori Otso Ovaskaista, jonka mielestä tietoa ympäristöongelmista on ollut jo pitkään, mutta poliittista tahtoa niiden ratkaisemiseksi on puuttunut. Ovaskaisen mielestä tahtoa voisi syntyä, jos tiedon välittämisen mekanismit olisivat kunnossa. (Rydman 2001.) Näyttäisi siis siltä, että myös luonnontieteiden puolella keskusteluyhteydessä on ainakin paikoitellen säröjä. Toisessa ääripäässä tutkijat saattavat olla hyvinkin läheisessä suhteessa päättäjiin. Tästä esimerkin tarjoaa Riley Dunlapin (2003) tutkimustyö Yhdysvaltain ympäristöpolitiikasta, jossa Bushin hallitus asetti oman linjansa mukaisia tutkijoita kirjoittamaan raportteja, jotka kumosivat ympäristökysymyksistä huolestuneiden tutkijoiden tutkimustulokset. Tutkimustuloksia voidaan siis hyödyntää poliittisessa tarkoituksessa.

Päätöksenteon käytäntöjä tutkitaan mm. hallintotieteissä ja valtio-opissa, joiden tuloksiin ei ole tässä mahdollisuutta sen enempää syventyä. Mainitsen kuitenkin Heikki Paloheimon ja Matti Wibergin (1997) oppikirjassaan esittelemän jaon, jossa päätöksenteko on jaettu kolmeen tyyppiin: rationaaliseen, rajoitetusti rationaaliseen ja inkrementaaliseen päätöksentekoon. Rationaalisisessa päätöksenteossa päättäjillä on käytössään kaikki relevantti tieto ja päätös on sen perusteella paras mahdollinen. Rajoitetusti rationaalisisessa päätöksenteossa kaikki ehdot eivät toteudu, kun taas inkrementaalisisessa päätöksenteossa päättäjät pyrkivät muuttamaan valmiita rakenteita mahdollisimman vähän. Päätökset pyritään sopeuttamaan olemassa olevaan systeemiin. Tässä jaottelussa rationaalinen päätöksenteko edustaa ideaalia, johon käytännössä hyvin harvoin, jos koskaan, päästään. Kaksi jälkimmäistä ovat arkipäivää. (Paloheimo ja Wiberg 1997.)

2.2 Tutkimustieto päätöksenteon arjessa

2.2.1 Poliittisen päätöksenteon esittely

Vihriälä (2008, 12) on erottanut politiikkaprosessissa neljä vaihetta: 1) politiikka-agenssan muodostuminen, 2) toimenpiteiden valmistelu ja tämän pohjalta tehtävä päätöksenteko, 3) politiikan toimeenpano ja 4) jälkikäteisarvio. Tutkimuksella on roolinsa jokaisessa vaiheessa. Tutkimus voi nostaa tiettyjä kysymyksiä poliittiselle agendalle ja jättää toisia huomiotta. Poliittisen agenssan muodostumista ovat kuvanneet mm. Hoqwood ja Gunn (1984). Heidän mukaansa poliittinen päätöksenteko alkaa agenssan rakentumisella, jota seuraa eri toimintavaihtoehtojen suodattaminen ja lopulta valmis toimintamalli tai päätös. Tutkimustiedon yksi keskeinen merkitys poliittisessa päätöksenteossa onkin juuri sen vaikutuksessa agenssan rakentumiseen.

Suomessa työmarkkinajärjestöjen rooli on ollut pitkään merkittävä. Päätöksiä on tehty ns. kolmikantana eli valtion ohella asioista ovat olleet sopimassa työnantajien ja työntekijöiden etujärjestöt (esim. Niemelä 1994). Tämä erityispiirre on huomioitava, kun puhutaan sosiaalipolitiikkaa koskevasta päätöksenteosta ja tutkimustiedon roolista siinä. Poliitikot eivät siis ole tekemässä päätöksiä yksin, vaan etujärjestöt on kytketty prosessiin kiinteästi.

Käytännössä tutkimus nivoutuu päätöksentekoon monin eri tavoin: virkamiehet valmistelevat asioita ministeriöissä, eduskunnan valiokunnat laativat mietintöjä ja selvitysmiehet kirjoittavat raportteja. Poliitiikkaa läheltä seuraavien puheista välittyy usein sellainen näkemys, että esimerkiksi kansanedustajien tavalla hyödyntää tutkimustietoa ei ole suurtakaan merkitystä, koska valmistelutyön tekevät virkamiehet ennen kuin asia saapuu kansanedustajien pöydälle. Kansanvallan näkökulmasta kansanedustajat ovat silti niitä, jotka päättävät asioista, ja on oletettava, että he tietävät, mistä päättävät. Kansanedustajat ovat myös keskeisiä keskustelun aloittajia, tai ainakin heidän tulisi olla. Edustajilla on mahdollisuus nostaa yhteiskunnallisia ongelmia agendalle ja esittää niiden ratkaisuksi erilaisia politiikkavaihtoehtoja (vrt. Kingdon 2003). Tämän takia on tärkeää tutkia, miten päätöksenteon huipulla hyödynnetään tutkimustietoa.

Kansanedustajien keskeinen työ tehdään valiokunnissa, joita eduskunnassa on yhteensä 15. Yleensä jokainen valiokunta käsittelee sitä vastaavan ministeriön hallinnonalaan kuuluvia asioita. Valiokuntien käsittelyyn tulevat hallituksen esitykset, valtion talousarvio, EU-asiat, kansanedustajien tekemät lakialoitteet ja erilaiset valtioneuvoston kertomukset ja selonteot. Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa, sosiaalivakuutusta, sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja, eläkelainsäädäntöä sekä ympäristöterveydenhuoltoa koskevia asioita. Keskeisen osan valiokuntien työstä muodostaa eri alojen asiantuntijoiden kuuleminen. Näin eri sidosryhmät pääsevät suoraan vaikuttamaan päätöksentekoon ja eduskunnan päätösten sisältöön. (Ks. Helander ja Pekonen 2007.)¹

Asiantuntijoiden kuuleminen tapahtuu yleensä suullisesti valiokunnan kokouksessa. Valiokunta voi myös pyytää asiantuntijalta kirjallisen lausunnon. Asiantuntijakuulemisten perusteella valiokunta muodostaa asiasta oman näkemyksensä ja laatii kannastaan mietinnön tai lausunnon lopullista päätöksentekoa varten. Valiokuntien pöytäkirjat ovat julkisia. Tässä työssä tarkastelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan pöytäkirjoista muodostuvaa kuvaa siitä, keitä valiokunta on kuullut ja mikä on tutkijoiden rooli. Aiemmin valiokuntien kuulemia asiantuntijoita on tutkittu sukupuolinäkökulmasta: miten valiokunnan jäsenten sukupuoli on yhteydessä siihen, miten kuultavat asiantuntijat ovat valikoituneet sukupuolen mukaan (ks. Holli 2010).

Aiemmin päätöksiä valmisteltiin usein laajapohjaisissa komiteoissa, mutta niiden rooli on hiipunut 1970-luvulta alkaen. 1990-luvulla on siirrytty yhä enemmän selvitysmiesten käyttöön ja projektien perustamiseen. Myös virkamiesvalmistelu on yleistynyt. Syitä kehitykseen ovat olleet heikkoudet komiteoiden työskentelyssä ja toisaalta ministeriöiden itsenäisempi rooli asioiden valmistelussa (mm. Puoskari 2001; Lampinen 2002).

Poikkeuksen totuttuun tapaan toi sosiaaliturvan uudistamista vuonna 2007 pohti- maan asetettu Sata-komitea, joka luovutti loppumietintönsä lokakuussa 2009. Sata-komiteassa korostui työmarkkinajärjestöjen rooli, eikä se ollut niinkään puolueettomien asiantuntijoiden ryhmä. Se eroaa esimerkiksi Ruotsin komiteakäytännöistä², joissa asioita selvitetään selkeästi perusteellisemmin. Ruotsalaisessa mallissa Sata-komitean tyyppinen komitea olisi tuottanut ensin riippumattomien asiantuntijoiden voimin mietinnön, jossa olisi kirjattu sosiaaliturvajärjestelmän kehittämiskohteet ja mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot. Tämän jälkeen poliittiset ryhmät ja eri edunvalvojat olisivat saaneet kommentoida eri ratkaisujen vaikutuksia. Suomen mallissa riippumatonta selvitystä ei koskaan ehditty tekemään, koska politiikka oli mukana prosessissa alusta saakka.

Komiteoiden ohella tutkimus kiinnittyy Suomessa poliittiseen valmistelutyöhön ministeriöiden tekemien selvitysten avulla ja ministeriöiden alaisissa tutkimuslaitok-

1 Ks. myös www.eduskunta.fi.

2 Ks. www.riksdagen.se.

sisä, joita kutsutaan myös sektoritutkimuslaitoksiksi. Yliopistojen tutkimustyö taas ei välttämättä suoraan nivoudu mihinkään konkreettiseen päätöksentekoon liittyvään ongelmaan tai ilmiöön. Yliopistojen on tosin useissa julkisissa puheenvuoroissa toivottu olevan enemmän mukana lähialueiden kehittämisessä, mikä tarkoittaisi esimerkiksi käytännöstä kumpuavien tutkimusongelmien selvittämistä. Sektoritutkimuslaitosten ja yliopistojen työtä on kuitenkin vaikeuttanut se, että tutkimuksen rahoittaminen on viime vuosina vähentynyt. Tämä on johtunut muun muassa valtion tuottavuusohjelman tulkinnoista (Korpela ja Mäkitalo 2008, 54).

2.2.2 Tutkimus ja päätöksenteko – eri maata

Päätöksentekijät ja tutkijat toimivat eri maailmassa, jolloin sidoskohtien löytäminen saattaa olla vaikeaa. Artikkelissaan *Tieteen ja politiikan monimutkainen suhde* (2008) Hanna Mela ja Paula Kivimaa esittävät, että tutkijoiden ja päättäjien välinen kommunikaatiovaje johtuu ainakin osittain tieteen ja politiikan erilaisista toimintakulttuureista. Samantyyppistä kahden kulttuurin teoriaa on tutkimuksessaan käyttänyt myös Osmo Lampinen (1985). Tieteellistä tutkimusta luonnehtii usein hitaus, kun politiikassa vastauksia pitäisi saada nopeasti. Tutkijat ovat toisaalta perehtyneet syvällisesti usein tiettyyn kapea-alaiseen kysymykseen, kun päättäjiltä vaaditaan laaja-alaisuutta ja suurten kokonaisuuksien hallintaa. Päättäjät myös kaipaavat varmoja vastauksia ja sovellutuksia, kun tieteeseen on juurrutettu syvälle kaikkien selitysten epäileminen ja tieteellisen tiedon arvo itsessään.

Tieteen ja politiikan toimintakulttuurien erot on tärkeä huomioida, kun pohditaan, miksi vuoropuhelussa on säröjä – mikäli siis oletetaan, että säröjä on. Toimijat kuitenkin tarvitsevat toisiaan, ja siksi yhteistoiminnan malleja syntyy. Innvaer ym. (2002) ovat systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessaan selvittäneet, mitkä tekijät ovat aiemmissa tutkimuksissa edistäneet ja toisaalta haitanneet tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa. Katsauksen kohteena olevat tutkimukset ovat olleet pääosin haastattelututkimuksia, joiden yleistettävyyys yksinään ei ole ollut kovin hyvä. Yhteen koottuna ne ovat kuitenkin edustavampia. (Innvaer ym. 2002.)

Keskeisimmiksi tutkimustiedon käyttöä edistäviksi tekijöiksi Innvaerin ym. tutkimuksessa nousivat seuraavat asiat:

- päättäjillä ja tutkijoilla oli henkilökohtainen kontakti keskenään
- tutkimus oli ajankohtainen ja merkittävä
- tutkimuksessa oli abstrakti ja selkeitä ehdotuksia
- tutkimus oli laadukas
- tulokset tukivat nykyistä politiikkaa
- tutkimuksen hyödyntämiselle oli yhteisön tai asiakkaan luoma paine
- tutkimuksessa oli tehty vaikuttavuuden arviointi.

Keskeisimmät tekijät, jotka haittasivat tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa, olivat osittain edellisten vastakohtia:

- henkilökohtainen kontakti puuttui
- tutkimus ei ollut ajankohtainen tai merkittävä
- tutkijoiden ja päättäjien kesken vallitsi molemminpuolinen epäluulo
- valta ja raha tuottivat ongelmia
- tutkimuksen laatu oli heikko
- poliittinen tilanne oli epävakaa tai päättäjät vaihtuivat tiuhaan. (Innvaer ym. 2002.)

Suomalaisessa tutkimuksessa (Peltola ja Vuorento 2007) vaikeasti työllistyville kehitettyjen palvelujen juurruttamisesta päädyttiin samanlaisiin tuloksiin. Selvityksessä ilmeni, että juurruttamista edistivät tiivis yhteistyö, työllisyyspoliittinen tarve ja johdon motivaatio. Estäviä tekijöitä olivat puolestaan organisatoriset raja-aidat. Tiedonsiirrossa tärkeitä olivat yhteistyö, seminaarit ja keskustelutilaisuudet sekä lyhyet ja selkeät tiivistelmät poliitikoille, virkamiehille ja toimittajille. (Peltola ja Vuorento 2007.)

Näiden tulosten valossa näyttäisi siltä, että otollisen tilanteen tutkimustiedon hyödyntämiselle päätöksenteossa luovat seuraavat tekijät: 1) tutkijoilla ja päätöksentekijöillä on mahdollisuus tavata kasvokkain ja siten luoda keskinäinen luottamus, 2) tutkijan tekemä tutkimus on ajankohtainen, laadukas ja merkittävä ja 3) tutkimuksesta on tehty tiivistelmä tai tiedote, joka on lähetetty päättäjille ja medialle. Keskeisiä asioita ovat siis luottamus, tutkimuksen laatu ja tutkimuksen jatkojalostus helposti ymmärrettävään muotoon.

Tulokset saattavat herättää kysymyksiä tieteen perinteisten käytäntöjen toimivuudesta. Mikäli lyhyet tiivistelmät ja henkilökohtaiset tapaamiset ovat tiedon levittämisen kannalta keskeisiä, mikä on monisatasivuisten tutkimusjulkaisujen merkitys? Ne ovat tärkeitä tutkimuksen laadun takaamiseksi. Tutkimusraportit asetetaan ensi sijassa muun tiedeyhteisön arvioitavaksi, jolloin pyritään takaamaan tutkimuksen laatu. Ilman perusteellista tieteellistä julkaisua ei voitaisi kirjoittaa yhtä varmasti lyhyttä tiivistelmää.

2.2.3 Tutkimuksen, päätöksenteon ja median suhteet

Tiivistelmien ja tiedotteiden merkitys on kuitenkin suuri, sillä päättäjät kiinnostuvat tutkimustuloksista usein vasta sitten, kun niistä puhutaan jossain muualla, esimerkiksi lehdissä. Tätä näkemystä tukee myös entisen kansanedustajan Rosa Meriläisen (2008) artikkeli, jossa hän opastaa tutkijoita kirjoittamaan tutkimuksistaan lehdistötiedotteen tyyppisiä ytimekkäitä tiivistelmiä, koska päättäjillä ei ole aikaa lukea pidempiä tekstejä. Keskeinen väylä päättäjien tietoisuuteen on myös Meriläisen mielestä tiedostusvälineet, joiden kanssa hyvien suhteiden luominen on tutkijalle välttämätöntä (Meriläinen 2008, 131–134). Sakari Hänninen (1997) on esittänyt samasta asiasta huolestuneemman mielipiteen jo kymmenen vuotta aikaisemmin. Hänen mielestään sosiaalipolitiikka on syrjäytymässä ja sosiaalisten ongelmien määrittely tapahtuu nykyisin pitkälti tiedotusvälineissä, joista ne siirtyvät päättäjien agendalle.

Yhteiskuntatieteet ja sosiaalipolitiikka ovat Hännisen mukaan syrjäytetty rooliin, jossa ne ovat samalla viivalla kaikkien muiden mahdollisten keskustelijoiden rinnalla (Hänninen 1997, 14–20).

Tähän kytkeytyvä ongelma on potentiaalinen tiedottamiskulttuurin muutos. Koska medianäkyvyys on keskeistä, ruvetaan tutkimustiedotteita kirjoittamaan yhä vetoavampaan sävyyn, jolloin varsinaisia tutkimustuloksia saatetaan liioitella tai yleistää perusteettomasti. Lääketieteen puolella Ulla Järvi (2007) on analysoinut lääketieteen toimittajille saapuneita sairauksien syntyä, ehkäisyä ja hoitoa koskevia tiedotteita ja niissä käytettyjä vaikutuskeinoja, joilla pyritään tavoittelemaan näkyvyyttä mediassa. Järvinen erottelee analyysissään kolme argumentaatiotyyppiä: tieteellisen, taloudellisen ja inhimillisen. Tieteellisessä argumentaatiossa tutkimuksen merkitystä perustellaan sen pääsyllä kansainväliseen julkaisuun. Taloudellinen argumentti vetoaa sairauden aiheuttamiin kustannuksiin yhteiskunnalle ja inhimillinen argumentti rakentaa kuvaa sairaudesta, jota ihmisen on vaikea tunnistaa ja vastustaa. Sairauksia koskevissa tiedotteissa käytetään Järvisen mukaan paljon uhan ja taistelun metaforia. (Järvi 2007.)

Järven analyysi on esimerkki, joka kuvastaa tutkijoiden, tiedottajien ja toimittajien erilaisia toimintatapoja ja arvoja. Eroja on analysoinut tarkemmin Riitta Tirronen (2010). Tirrosen mukaan siinä missä tutkijat arvostavat tieteellisen tiedon ominaisuutta ja yksityiskohtia, arvostavat tiedottajat selkeää ilmaisua ja toimittajat ihmisläheisyyttä, tunnetta ja draamaa. Tämän takia tiedeviestintään kuuluu Tirrosen mukaan sisäänrakennettu ristiriita tieteellisen tiedon tarkkuuden ja viestinnällisen ilmaisun vaatimusten välillä (Tirronen 2010, 451). Tiedeviestintä on myös murroksessa, koska uudet, lähinnä internetin mukanaan tuomat keskusteluareenat eivät enää rajaa itseään perinteisten tieteellisten lehtien alueelle, vaan tieteen tuloksista keskustellaan yhä enemmän blogeissa, keskustelupalstoilla, podcasteissa³ ja esimerkiksi Twitterin kaltaisissa sosiaalisen median palveluissa (Karvonen 2011, 1–2).

Karvosen, Tirrosen, Järven, Hännisen ja Meriläisen analyysit kertovat siitä todellisuudesta, jossa tutkimusta nyt tehdään. Tutkimustulokset eivät siirry tutkijan pöydältä päättäjille automaattisesti, vaan ne on paketoitava kauniisti, yleensä tiedottajien ja toimittajien kanssa. Tiedottajat pyrkivät tarjoamaan tutkimuksia toimittajille, jotka taas nostavat oman harkintansa mukaan ongelmia ja tutkimustietoa yleiseen keskusteluun ja siten myös päättäjien pöydälle. Onkin entistä tärkeämpää kiinnittää huomiota siihen, miten asioita ja tutkimustuloksia markkinoidaan. Saattaa olla, että sosiaalipolitiikankin olisi löydettävä omat taistelun metaforansa. Toisaalta tutkijat ovat usein varsin skeptisiä omien tutkimustulostensa julkaisemisesta eikä tieteen niin sanottuun popularisointiin suhtauduta kovin myönteisesti. Monilla on huonoja kokemuksia siitä, miten omia tutkimustuloksia on lehdissä tulkittu väärin tai miten tutkijakollegojen suhtautuminen on muuttunut epäilevämmäksi hetkellisen julkisuuden vuoksi. Kaikki eivät kuitenkaan ole yhtä skeptisiä. Esimerkiksi Riitta

3 Podcasting on tilauspohjaista äänitiedostojen julkaisua verkossa.

Tirrosen (2010, 452) mukaan tutkijoiden asenteet mediaa kohtaan ovat muuttumassa myönteisemmiksi.

Median ohella epäilyksiä saattavat herättää myös kytkökset politiikkaan. Vapaan tieteen ideaali on uhattuna, kun tutkija valjastetaan tekemään selvityksiä hallintokoneistolle. Huonojen kokemusten vuoksi halu kommunikoida toimittajien ja päättäjien kanssa voi olla rajoitetumpaa. Ilman jonkinlaista kytköstä hallintokoneistoon tutkimustuloksilla saattaa kuitenkin olla häviävän pieni vaikutus päätöksentekoon.

2.3 Tutkimustiedon hyödyntämisen käsite ja muut lähikäsitteet

Osmo Lampinen käsittelee artikkelissaan (Lampinen 2002) tutkimuksen hyödyntämisen tilaa 2000-luvun alussa. Lampisen mukaan tuolloin oli poikkeuksellista pohjustaa merkittäviä yhteiskunnallisia päätöksiä tutkimustiedolla. Aiemmin komiteatyöskentely antoi hänen mukaan tutkimukselle edes jonkinlaisen mahdollisuuden. Lampinen on käsitellyt tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa useissa kirjoituksissa, muun muassa lisensiaattityössään (1985) ja väitöskirjassaan (1992). Lisensiaattityössään hän tarkastelee kahta esimerkkitapausta: nopeusrajoitusten säätämistä yleisille maanteille 1960-luvulla sekä peruskoulussa eritasoryhmien opetuskokeilua 1970-luvulla. Väitöskirjassaan Lampinen tarkastelee edellä mainittujen lisäksi työpaikkojen päätöksenteon demokratisointia.

Lampinen määrittelee tutkimustiedon hyödyntämisen kolmen tekijän – tutkijan, tutkimustiedon ja hyödyntäjän – vuoropuheluksi (Lampinen 1985, 12). Omien esimerkkitapaustensa analysoinnin jälkeen hän tosin korostaa myös vallitsevan kulttuuriympäristön merkitystä päätöksentekoprosessissa. Kolmen tahon vuoropuhelu ei siis ole lainkaan suljettu, vaan ulkoisille vaikutuksille altis.

Lampisen analyysin taustalla on Carol Weissin jaottelu tiedon hyödyntämisen tyypeistä, joista Weiss on kirjoittanut esimerkiksi vuonna 1986 ilmestyneessä artikkelissaan *The many meanings of research utilization*. Weiss jakaa kirjoituksessaan yhteiskuntatieteellisen tutkimustiedon hyödyntämisen seitsemään kategoriaan:

- 1) tieto-orientoitunut käyttö (*The knowledge-driven model*)
- 2) ongelman ratkaisu (*Problem-solving model*)
- 3) osallistuva käyttö (*Interactive model*)
- 4) poliittinen käyttö (*Political model*)
- 5) taktinen käyttö (*Tactical model*)
- 6) valistuksellinen käyttö (*Enlightenment model*)
- 7) tutkimus osana tiedontuottamista (*Research as part of the intellectual enterprise of the society*).

Tieto-orientoitunut käyttö perustuu luonnontieteistä tuttuun kehityskaavaan, jonka mukaan perustutkimus johtaa soveltavaan tutkimukseen, joka puolestaan johtaa varsinaisen sovelluksen kehittämiseen. *Ongelman ratkaisu* -kategoriassa päättäjät

hyödyntävät valmista tutkimustietoa ennalta määritellyn ongelman ratkaisemiseksi. *Osallistuva käyttö* -kategoriassa sosiaalitieteilijät osallistuvat omalla panoksellaan jonkin mietintäryhmän työhön, jossa pyritään hahmottamaan tai ratkaisemaan tietty ongelma. Tutkija voisi istua Sata-komitean tyyppisessä organisaatiossa.

Poliittinen käyttö -mallissa keskustelu jostain tietystä aiheesta on vellonut jo pitkään ja päättäjillä on melko selvät mielipiteet omasta kannastaan. Omia käsityksiä tukevia tutkimustuloksia käytetään oman argumentoinnin tukena. Tutkimus ei niinkään muuta mielipiteitä, vaan sopivia tuloksia etsitään argumentoinnin tueksi. Tutkimustulosten on oltava kaikkien osapuolten saatavilla. *Taktisesta käytöstä* on kyse silloin, kun tutkimusprosessia käytetään taktisesti hyväksi, esimerkiksi siten, että tietystä ongelmasta todetaan, että asiaa tutkitaan ja tällä hetkellä odotetaan tutkimustuloksia. Tutkimuksenteko siis mahdollistaa esimerkiksi viivyttelyn ratkaisujen teossa. Ikäviä päätöksiä voidaan myös perustella saaduilla tutkimustuloksilla: päätökset tehtiin tutkimuksen suositusten mukaan.

Valistuksellisessa käytössä sosiaalitutkimus tuottaa päätöksentekoon käsitteitä ja teorioita, joita päätöksentekijät käyttävät. Tutkimus toisin sanoen hahmottaa ”kenttää”, jolla toimitaan. Päätöksiä tehtäessä ei välttämättä etsitä tiettyjä tutkimuksia ja tutustuta niihin, mutta aikaisempien tutkimusten vaikutuksesta käsitteet ja teoriat ovat mukana päätöksenteossa implisiittisesti. Tutkimustoiminta voi myös nostaa uusia sosiaalisia ongelmia päätöksentekijöiden työpöydille. Weissin viimeinen kategoria on *tutkimus osana tiedontuottamista*, jolloin sosiaalitieteet ymmärretään yhtenä kenttänä muiden joukossa, jossa tuotetaan tietoa yhteiskunnan käyttöön. Tutkimus heijastaa yhteiskunnan arvoja ja tavoitteita. (Weiss 1986.)

Lampisen analyysi lähtee Weissin teoriasta, jossa tämä jakaa tutkimustiedon hyödyntämisen *viiteen* kategoriaan: 1) instrumentaalinen, 2) poliittinen/konflikti-, 3) valistuksellinen, 4) interaktiivinen ja 5) taktinen käyttö. Lampinen tarkastelee väitöskirjassaan, miten tietyt erityistapaukset ovat asettuneet tähän teoriajakoon. Hän tiivistää ja ryhmittelee Carol Weissin hengessä tutkimustiedon hyödyntämisen ulottuvuudet lopulta seuraavasti (1985, 12–25):

- instrumentaalinen: päättäjä hyödyntää valmista tutkimustietoa ennalta määritellyn teknisen ongelman ratkaisemiseksi
- käsitteellinen: päättäjä hyödyntää tutkimusta perehtyäkseen ongelma-alueeseen, saadakseen käsitteellisiä apuvälineitä sen hahmottamiseen sekä saadakseen uusia ideoita
- poliittinen: päättäjä käyttää tutkimustuloksia epäsuorasti tukemaan harjoitettua politiikkaa. Vaikeaa päätöstä voidaan myös lykätä aloittamalla tutkimus asiasta.

Lampinen toteaa päätelmissään, että instrumentaalisen ja käsitteellisen funktion erottaminen todellisissa päätöksentekotilanteissa on vaikeaa. Hänen tutkimuksensa ovat antoisia, mutta ne luovat kuvan hyvin monimutkaisesta prosessista, jota on vaikea vangita tutkijan teoreettiseen viitekehykseen. Osittain tästä syystä Lampisen loppupäätelmätkin ovat melko monitahoiset. Tiivistäen voi sanoa, että hahmotellut

teoriamallit eivät sellaisinaan sovi Lampisen aineistoon ja tutkimustiedon hyödyntäminen vaihtelee tapauksittain. Lampisen tutkimuksilla on kuitenkin suuri arvo tutkimuskentän hahmottamisessa, ja aion hyödyntää Lampisen kolmijakoa myös omassa tutkimuksessani.

Carol Weissin teorianahmotusta on käytetty myös Ruotsissa, jossa tutkimuksen hyödyntämisestä ja vaikuttavuuden tutkimuksesta ovat kirjoittaneet muun muassa Kjell Nilsson, Sune Sunesson ja Evert Vedung. Nilsson ja Sunesson (1993) sekä Nilsson (1992) tarkastelevat artikkeleissaan, miten kolmella politiikkasektorilla – rakennus-, sosiaalipalvelu- ja työelämäsektorilla – hyödynnetään yhteiskuntatieteellistä tutkimustietoa. Tutkimuksen perusteella tutkimustiedon käyttöön vaikuttavat muun muassa päätöksentekijöiden taustat, organisaation historiallinen tausta ja sen mahdollisuudet hankkia tietoa uusista lähteistä. Vedung (1997) puolestaan soveltaa Weissin kategorioita tarkastellessaan vaikuttavuustiedon hyödyntämistä päätöksenteossa.

Keskustelu tutkimustiedon hyödyntämisestä lähenee vaikuttavuudesta käytävää keskustelua, vaikka samasta asiasta ei ole kyse. Vaikuttavuudella viitataan yleensä jonkin tai joidenkin, esimerkiksi yhteiskuntapolitiittisten, toimenpiteiden havaittuihin vaikutuksiin (Rajavaara 2006, 9). Vaikutukset havaitaan aina jälkikäteen eli ennakkosuunnittelu rajautuu ulkopuolelle (Vedung 1997, 27). Aihepiiriä on tutkittu viime aikoina jonkin verran (esim. Mustajoki 2005; Rajavaara 2006 ja 2007; Ilmakunnas ym. 2008), ja varsinkin Marketta Rajavaara (2006, 9) on havainnut, että vaikutusten arviointi eli evaluointi on laajentunut tutkijoiden käsistä arkiseksi virkamiesten rutiiniksi.

Vaikuttavuutta sivuaa myös Michael Burawoyn artikkeli *Julkisen sosiologian puolustus* (2006), jossa hän hahmottelee sosiologian mahdollisuuksia julkisen keskustelun tantereella. Analyysissään Burawoy erittelee sosiologian sisäistä työnjakoa, johon kuuluu neljä osa-alueita: professionaalinen, kriittinen, päätöksentekoa palveleva ja julkinen sosiologia. Kahden jälkimmäisen yleisö on akateemisen yhteisön ulkopuolelta eli päätöksentekijät, media ja suuri yleisö. Julkinen sosiologia on jossain määrin vapaampaa, mutta myös päätöksentekoa tukevalla tutkimuksella on tärkeä rooli. Esimerkkeinä Burawoy mainitsee Barbara Ehrenreichin vuonna 2003 ilmestyneen menestystutkimuksen *Nälkäpalkalla*, joka nosti Yhdysvalloissa julkiseen keskusteluun Wal-Mart-tavaratalojen henkilöstöpolitiikan, sekä William Bielbyn asiantuntijalausunnon samaa yhtiötä koskevassa oikeusjutussa, jossa yhtiötä syytettiin sukupuolisesta syrjinnästä. Edellinen tutkimus edustaa julkista sosiologiaa ja jälkimmäinen päätöksentekoa tukevaa sosiologiaa. Burawoy erittelee kirjoituksessaan ansiokkaasti sitä, miten tiedeyhteisöllä on monia rooleja ja tehtäviä ja miten eri palaset kuitenkin tukevat toisiaan, vaikka tiedeyhteisö ei arvostaisikaan esimerkiksi päätöksentekoa tukevaa tutkimusta. Burawoyn viesti on se, että sosiologian ja yhteiskuntatieteiden sisällä on intressiristiriitoja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. (Burawoy 2006.)

Kun puhutaan tutkimuksen vaikuttavuudesta, voidaan tarkastella vaikutuksia päätöksentekoon, tieteenalaan tai yleiseen tietoisuuden tasoon. Näiden asioiden mittaaminen on vaikeaa ja hyvin kiistelyä. Esimerkiksi Ranskassa tutkijayhteisö on noussut

kapinaan valtion ohjausta ja tutkimuksen vaikuttavuuden mittaamista vastaan.⁴ Tutkijoiden paremmuuslistojen laatiminen julkaisumäärien ja julkaisufoorumien perusteella luo lähes aina vääristyneen kuvan tutkimuksen todellisesta arvosta. Myös Suomessa keskustelu käy vilkkaana (ks. esim. Mustonen 2010; Nieminen ja Auranen 2010).

Edeltävän käsiteläkartoituksen jälkeen on syytä korostaa, että pitäydyn tutkimuksessani tutkimustiedon hyödyntämisen tapoihin päätöksenteossa ja erityisesti siinä, miten päättäjät löytävät tutkimustietoa, kuinka hyödylliseksi he sen kokevat ja miten he lopulta käyttävät tutkimustietoa. Tutkimustiedon käytön kohdalla tukeudun edellä mainittuihin Osmo Lampisen ja Carol Weissin tutkimustiedon hyödyntämisen ulottuvuuksiin ja pyrin selvittämään, miten päättäjät itse määrittelevät tutkimustiedon hyödyntämistään. Tutkimustiedon *käyttäminen* ja *hyödyntäminen* ovat tutkimuksessani synonyymejä. En siis pyri tutkimaan tutkimustiedon *vaikuttavuutta* laajasti vaan tarkastelemaan yhden kohderyhmän kokemuksia ja käytäntöjä.

Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa vaatii tutkimustiedon tarjontaa ja kysyntää. Jos tutkimustietoa ei ole, on sitä vaikea hyödyntää päätöksiä tehtäessä. Toisaalta jos tieto ei päättäjiä kiinnosta, on yhdentekevää, kuinka paljon tutkimusta tehdään. Kysynnän ja tarjonnan lisäksi tarvitaan viestintää, joka välittää tietoa sekä tutkijoilta päättäjille että päättäjiltä tutkijoille. Kuviossa 1 olen pyrkinyt ideaalimallin tapaan kokoamaan niitä mahdollisia ongelmia, joita kuhunkin tilanteeseen liittyy. Nelikenttä muodostuu kahdesta akselista: pystyakselista ”hyödyllistä tutkimustietoa on riittävästi tarjolla” tai sitä ”ei ole riittävästi tarjolla” sekä vaaka-akselista ”päättäjät ovat kiinnostuneita tutkimustiedosta” tai ”eivät ole kovin kiinnostuneita”. Kyse on siis tarjonnasta ja kysynnästä – tuotetaanko tutkimusta ja onko se päättäjien mielestä kiinnostavaa. Kussakin laatikossa on pyritty hahmottamaan ne ongelmat, jotka valitsevat kulloisessakin tilanteessa. Taustalla on myös viestinnän toimivuus.

Ensimmäisessä tilanteessa nelikentän vasemmassa yläkulmassa tutkimusta on tarjolla ja päättäjät ovat siitä kiinnostuneita. Tilanne on tutkimustiedon hyödyntämiselle otollinen. Nelikentän oikeassa yläkulmassa tutkimusta tehdään, mutta se ei kiinnosta päättäjiä. Tällöin kyse on joko päätöksenteon valmistelun ongelmasta eli tutkimustietoa ei osata hakea, tai kyse on tutkimusviestinnän ongelmasta eli tutkimusta ei osata markkinoida. Kolmannessa tapauksessa nelikentän vasemmassa alakulmassa päättäjät ovat kiinnostuneita tutkimuksesta, mutta sitä ei ole tarjolla. Tämä on tutkimuksen ongelma: tutkimuslaitokset tai yliopistot eivät ole osanneet tuottaa sellaista tietoa, jolla olisi merkitystä poliittisille päättäjille. Nelikentän viimeisen lohkon tilanne on moniongelmainen: tutkimusta ei ole eikä päätöksenteon valmistelu liioin ota tutkimusta huomioon.

4 Ks. esim. Jourde P. Bibliometrisiä keppösiä. Kuinka tullaan kuukauden tutkijaksi. *Le Monde Diplomatique* IX, 2009: 121–127.

Kuvio 1. Tutkimustiedon hyödyntämisen ongelmat kysynnän ja tarjonnan näkökulmasta.

	Päätäjät ovat kiinnostuneita tutkimustiedosta	Päätäjät eivät ole kovin kiinnostuneita tutkimustiedosta
Hyödyllistä tutkimustietoa on riittävästi tarjolla	Ei ongelmia	Päätöksenteon valmistelun ongelma Viestinnän ongelma
Hyödyllistä tutkimustietoa ei ole riittävästi tarjolla	Tutkimuksen ongelma	Tutkimuksen ongelma Päätöksenteon valmistelun ongelma

Palaan tähän nelikenttäjakoon vielä luvussa 4.3, jossa tarkastelen, minkälaisia painotuksia tutkimusaineistoni antaa nelikentän eri ruuduille.

2.4 Kelan tutkimustoiminta

Työni on ammatillinen lisensiaattitutkimus, ja siksi se kiinnittyy vahvasti myös omaan työhöni Kelan tutkimusosastossa. Osa tutkimustani onkin selvittää, miten Kelan tutkimusjulkaisut näkyvät kansanedustajien työssä. Tämän tutkimuksen osion takia on tarpeellista esitellä seuraavaksi hieman tarkemmin Kelan tutkimustoimintaa, joka sijoittuu tutkimustoiminnan kentällä lähelle sektoritutkimuslaitoksia olematta kuitenkaan sellainen.

Kansaneläkelaitos eli Kela on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat valtuutetut. Kelan tehtävä on hoitaa Suomessa asuvien perusturvaa eri elämäntilanteissa. Sen asiakkaita ovat kaikki Suomessa asuvat sekä ulkomailla asuvat Suomen sosiaaliturvaan kuuluvat henkilöt. Kela hoitaa tällä hetkellä noin sataa etuutta.

Kelan toiminta alkoi 16.12.1937, jolloin se perustettiin nimenomaan eläkelaitokseksi. Sitten toiminta on laajentunut, monipuolistunut ja uudistunut. Erityisesti tehtävien lisäykset 1980- ja 1990-luvuilla ovat tehneet Kelasta koko Suomessa asuvaa väestöä palvelevan laitoksen.

Etuusjärjestelmien hoidon ohella Kelalle on laissa (L 731/2001, 2 §) määritelty tehtäväksi tutkimustoiminnan harjoittaminen. Laki asettaa Kelan tehtäväksi muun muassa

- etuusjärjestelmien ja oman toimintansa kehittämistä palvelevaa tutkimuksen harjoittamisen
- tilastojen, arvioiden ja ennusteiden laatimisen
- ehdotusten tekemisen toimialaansa koskevan lainsäädännön kehittämisestä.

Kansaneläkelaitoksessa on sen perustamisesta lähtien harjoitettu pienimuotoista tutkimusta. On kerätty muun muassa tietoa sairauksien yleisyydestä ja kansaneläkkeen saajien elinkustannuksista. Varsinkin Kelan pääjohtaja V. J. Sukselainen (pääjohtajana

1954–1971) korosti laitoksen roolia oman alansa virallisena asiantuntijana ja halusi kehittää Kelan tutkimustoimintaa. Näkemys lakien toimeenpanoa laajemmasta roolista vastasi myös silloista kansaneläkeasetusta. (Rantanen ym. 2006.)

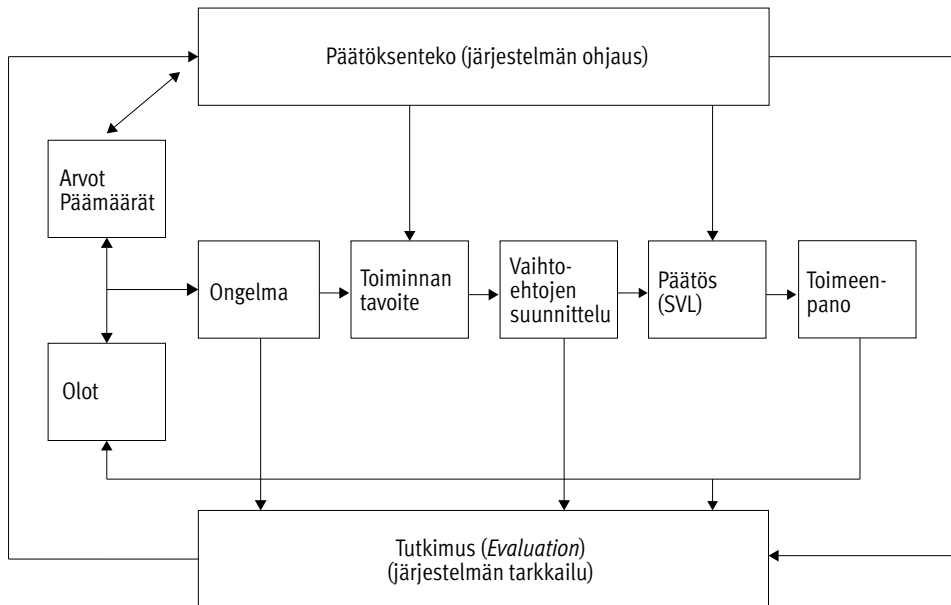
Yhteiskuntaa ja väestöä koskevan tutkimuksen kysyntä kasvoi 1960-luvulla ja valtion laitoksiin alettiin perustaa omia tutkimuselimiä. Ensimmäinen askel tutkimuksen organisoinnissa Kelassa oli tieteellisen kirjaston ja yhden tutkijantoimen perustaminen vuonna 1963. Tätä seurasi ylimmän johdon alaisuudessa ja apuna toiminut tutkimustoimisto, joka perustettiin vuonna 1964 hankkimaan tietoa sairausvakuutuslain toimeenpanoa varten. Tutkimustoimiston nimi vaihtui vuonna 1967 Sosiaaliturvan tutkimuslaitokseksi. Terveysteen ja sairauteen liittyvä tutkimustoiminta vahvistui, kun Turkuun perustettiin vuonna 1972 Kuntoutustutkimuskeskus. (Nyman ym. 1989; Rantanen ym. 2006.)

Alkuperäisen sairausvakuutuslain (L 364/1964) 60 §:ssä säädettiin myös, että vähintään 2 %:lla vakuutettujen sairausvakuutusmaksujen kertymästä tuli harjoittaa vakuutettujen kuntouttamista. Tätä rahamäärää voitiin käyttää myös sairauksien ehkäisemiseen sekä sairauksien ehkäisyä ja kuntoutusta koskevaan tutkimukseen. Velvoite tutkimustoiminnan rahoittamisesta tuli sairausvakuutuslakiin Kelan johdon aloitteesta. Nykyisessä laissa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (KKRL) (L 566/2005) 12 §:n 3 momentissa säädetään Kelalle oikeus käyttää vakuutettujen sairausvakuutusmaksuista kertyvästä rahamäärästä 4 % sairauksien ehkäisemiseen ja ehkäisyä koskevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tästä koostuu 100 miljoonan euron summa, jolla rahoitetaan lukuisia erityyppisiä toimintoja; pienellä osuudella, noin 2 miljoonalla eurolla, rahoitetaan vuosittain myös ulkopuolelta tilattua tutkimusta. (Rantanen ym. 2006.)

Ulkoisessa arviointiraportissaan Jorma Rantanen ym. (2006) toteavat, että

”Kelan tutkimuksella on ollut merkittävä asema suomalaisen sosiaali- ja terveystutkimuksen, ennen muuta näiden leikkauskohdan eli yhteiskuntatieteellisen terveystutkimuksen, lähihistoriassa. Terveystutkimus muodostui laajaksi jo 1960-luvulla, jolloin paneuduttiin erityisesti terveyden, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin determinantteihin. Käsitteellinen viitekehys saatiin niin sanotusta Purolan paradigmasta, jonka keskeinen anti oli sairauden näkeminen yhteiskunnallisessa kontekstissaan. Täten terveyteen vaikuttavien yhteiskunnallisten ja ympäristöllisten tekijöiden hallinta muodostui keskeiseksi terveystutkimuksen lähtökohdaksi.” (Rantanen ym. 2006, 14–15.)

Tapani Purola ja Kauko Nyman kuvaavat Kelan tutkimuksen roolia terveystutkimuksessa kuvion 2 avulla.

Kuvio 2. Sairausvakuutus tutkimuksen tehtävät päätöksenteossa.

Lähde: Purola ja Nyman 1971, 5.

Purolalla ja Nymanilla (1971) on varsin käytännönläheinen ote Kelan tutkimukseen. Heidän mielestään tutkimuksen tulee selvittää päämäärien ja olojen välistä suhdetta, toisin sanoen tuoda esiin ongelmia ja täsmentää niiden sisältö. Tutkimuksen tulee tämän perusteella osoittaa ja täsmentää eräitä järjestelmän korjauksen edellyttämiä tavoitteita. Tavoitteessa koettiin myös onnistutun. Tapani Purolan 60-vuotisjuhla-kirjassa hänen seuraajansa Kelassa kirjoittivat oman arvonsa tietäen, että ”Kelan terveydenhuoltotutkimukset ovat vaikuttaneet sekä suorasti että epäsuorasti sairausvakuutuksen, terveyspolitiikan ja muunkin sosiaalipolitiikan suunnitteluun ja kehittämiseen” (Nyman ym. 1989).

Kela on tänäkin päivänä suomalaisen sosiaali- ja terveyspolitiikan merkittävä vaikuttaja ja toimeenpanija. Tutkimuksen avulla Kela arvioi ja kehittää sekä omaa toimintaansa että osaltaan koko maan sosiaalipolitiikkaa. Kelan tutkimuksen volyymi on vain promillen luokkaa Suomen julkisen sektorin 1 500 miljoonan euron tutkimuspanoksesta, mutta tutkimuksen on oletettava vaikuttavan epäsuorasti Kelan kautta kanavoituvan liki 11 miljardin euron sosiaalibudjettiin. Sitä kautta tutkimuksella on suuri vaikutusmahdollisuus kansalaisten elämään ja perusturvallisuuteen. (Rantanen ym. 2006.)

Tutkimuksesta vastaa pääasiassa Kelan tutkimusosasto. Osastoon kuuluu noin 70 henkilöä. Kelan muissa yksiköissä on muutamia henkilöitä, jotka tekevät tutkimus-

työtä tai siihen rinnastettavaa vaativaa asiantuntijatyötä. Tutkimusosaston rooliin kuuluu tutkimuksen ohella myös muita kehittämis- ja asiantuntijatehtäviä.

Tutkimusosasto palvelee Kelan toimintaa ja on siten apuna Kelan toimintaa suunniteltaessa ja arvioitaessa. Tämän lisäksi tutkimuksilla on laajempaa merkitystä arvioitaessa suomalaista sosiaali- ja terveyspolitiikkaa ja sen vaikutuksia. Tutkimustoimintaa harjoitetaan tieteellisin kriteerein, ja niissä käytetään tieteellisesti päteviä tutkimusmenetelmiä ja aineistoja. Suuri osa tutkimustuloksista on myös tieteellisesti vertaisarvioituja.

Tutkimusosasto tekee yhteistyötä muun muassa seuraavien sisäisten ja ulkopuolisten tahojen kanssa: Kelan valtuutetut, hallitus, johtoryhmä, johtavat toimihenkilöt, keskus-, alue- ja paikallishallinto, Kelan toimielimet, eduskunta ja sen valiokunnat, terveys- ja sosiaaliturvan kehittämisestä vastaavat ministeriöt, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimuslaitokset, työmarkkinatahot, muut sosiaalivaikutuslaitokset ja kansainväliset järjestöt, tutkijat, tiedeyhteisö, yliopistot, Suomen Akatemia, tieteelliset järjestöt ja säätiöt kotimaassa ja ulkomailla, tiedotusvälineet, tiedottajat, tietopalvelut, vakuutetut ja kansalaisjärjestöt.

Uusista tutkimustuloksista Tutkimusosasto viestii tiedotteiden, tietoiskujen ja seminaarien avulla. Kaikki uusimmat tutkimusjulkaisut postitetaan tiedotteen kera sekä Kelan valtuutetuille että eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenille. Edellä mainituille järjestetään myös muutamia kertoja vuodessa aamukahvitietoiskuja Kelan päätalossa. Myös Kelan valtuutettujen vuosikertomuksessa esitellään tutkimuksia lyhyesti. Kiinnostavimmat tutkimukset nousevat myös median kautta kansanedustajien tietoon.

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄN MÄÄRITTELY

3.1 Tutkimuskysymykset

Teoriakatsaus ja aiemman tutkimuksen läpikäynti osoittaa, että kysymys tutkimustiedon hyödyntämisestä on ajankohtainen ja jonkin verran tutkittakin aihealue. Päätösten tueksi tarvitaan tutkimustietoa, mutta sen muokkaamisessa päättäjien toivomaan muotoon on vielä puutteita (Mela ja Kivimaa 2008, 35). Tietoa tuotetaan paljon, mutta tietomäärän hallinnassa on kehittämistä. Aihetta koskevissa tutkimuksissa ja selvityksissä ehdotetaan silloin tällöin perustettavaksi ryhmä tai organisaatio, joka seuloisi tietoa paremmin hyödynnettävään muotoon. Se voisi esimerkiksi tuottaa yhden sivun tiivistelmiä organisaatiolle tärkeistä tutkimuksista.

Aiemmissa tutkimuksissa on selvitetty, mitkä tekijät estävät ja edistävät tutkimustiedon hyödyntämistä (esim. Innvaer ym. 2002; Mela ja Kivimaa 2008). Osmo Lampinen (1985 ja 1992) taas on tutkinut melko yksityiskohtaisesti, miten tutkimustieto on kiinnittynyt päätöksentekoon muutamissa esimerkkitaapauksissa. Hänen havaintonsa mukaan tutkimustietoa käytetään hyvin vaihtelevasti eikä hyödyntämisprosessista synny helposti ehjää ja toimivaa teoriaa.

On työlästä ellei jopa mahdotonta arvioida, mikä on jonkin tietyn tutkimuksen vaikutus johonkin tiettyyn päätökseen. Useimmiten tutkimusten tulokset pillkotaan pieniksi palasiksi ja niitä tarjoillaan yksittäisinä lukuina tai lauseina esimerkiksi PowerPoint-esityksissä, joista ne lähtevät elämään omaa elämäänsä (Bäcklund 2008; Nieminen 2008). Side lähteeseen katoaa eikä tutkimustiedon hyödyntämistä mainita missään. Myös vaikuttavuuden aikajänne voi olla pitkä esimerkiksi silloin, kun jokin urauurtava tutkimus nousee ajankohtaiseksi jopa vuosikymmenten jälkeen.

Tutkimustiedon hyödyntäminen vaatii silti lisätutkimusta, joka olisi hyödyllistä kohdentaa päättäjien ja tutkijoiden välisen vuorovaikutuksen tarkempaan analyysiin. On syytä huomioida, että päättäjien ja tutkijoiden vuorovaikutuksen kannalta keskeisiä ovat myös päättäjien avustajat ja neuvonantajat sekä tutkimuslaitosten tiedotushenkilökunta. Olisi hyödyllistä tietää, miten tutkimustieto parhaiten saavuttaa päättäjät, miten he haluaisivat saada tietoa tutkimuksista ja miten tutkijat mieluiten kertoisivat tuloksistaan.

Pitäydyn tässä tutkimuksessa päättäjien kokemuksiin tutkimustiedon hyödynnettävyydestä. Kuten edellä rajasin, haluan selvittää, miten päättäjät löytävät tutkimustietoa, kuinka hyödylliseksi he sen kokevat ja miten he lopulta käyttävät tutkimustietoa. Tutkimustiedon määrittelen tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottamaksi tutkimustiedoksi eli käytännössä erityyppisiksi julkaisuiksi. Tällä tutkimusrajauksella kohde ei leviä liian laaja-alaiseksi, ja tuloksilla saattaa olla jopa käytännön merkitystä, kun mietitään uusia tiedonvälitystapoja. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Kansanedustajien tiedonsaantikanavat
 - Millä eri tavoin tutkimustieto välittyy kansanedustajille?
 - Mistä eri kanavista kansanedustajat haluaisivat tutkimustietoa?
 - Minkälainen suhde kansanedustajilla on tutkijoihin ja eri tutkimustietoa tuotaviin organisaatioihin (yliopistot, tutkimuslaitokset, Kelan tutkimusosasto)?
- 2) Tutkimustiedon rooli päätöksenteossa
 - Millä tavoin kansanedustajat näkevät tutkimustiedon roolin työssään?
 - Missä määrin sosiaali- ja terveystieteiden kuunnellaan asiantuntijoiden näkemyksiä?
- 3) Tutkimustiedon käyttö ja sitä edistävät ja estävät tekijät
 - Mitkä tekijät edistävät tai estävät tutkimuksiin tutustumista?
 - Onko hyödyllistä tutkimustietoa tarjolla ja kiinnostaako se päättäjiä?
- 4) Kelan tutkimusosaston julkaisut ja niiden tunnettuus
 - Missä määrin kansanedustajat ovat tutustuneet Kelan tutkimusosaston julkaisuihin?
 - Mitkä ovat tunnetuimmat Kelan tutkimusosaston julkaisukanavat?

Vastaan edellä esitettyihin kysymyksiin numerointia vastaavasti luvun 4 alaluvuissa 1–4.

3.2 Aineisto

Tutkimukseni aineisto on kaksiosainen. Pääasiallisen tutkimusaineiston muodostaa kansanedustajille tekemäni verkkokysely, jota täydennän eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden mietinnöillä.

Verkkokyselyn lähetin kaikille 200 kansanedustajalle helmikuun 2010 puolessavälissä. Muistutusviesteistä huolimatta tällä tavoin kerätty aineisto jäi pieneksi: 35 kansanedustajaa 200:sta vastasi. Vastausprosentti oli siis 18. Pienuudestaan huolimatta aineisto avaa mielenkiintoisen näköalan maamme huippupäättäjien työhön.

Kyselytutkimusten vastausprosentit ovat vuosien saatossa laskeneet. Vaikeimmin tavoitettavia ovat johtavassa asemassa olevat. Esimerkiksi Pauli Forma on tehnyt 2000-luvun alussa tutkimuksen, jossa hän on kartoittanut kansalaisten ja eliitin mielipiteitä. Tässä tutkimuksessa vaikuttajille suunnatun kyselyn vastausprosentti oli 49 (n = 395). Vaikuttajiin Forma oli sisällyttänyt poliitikot, virkamiehet, elinkeinoelämän edustajat, tiedotusvälineiden edustajat ja tutkijat. (Forma 2000, 36.)

Forman tutkimusta vasten oman tutkimukseni noin 18 %:n vastausosuus on pieni, mutta se on myös jollain lailla odotettu. Hyvä vertailukohta on Antti Kanniaisen (2010) tutkimus, jossa hän selvitti kansanedustajien mielipiteitä maahanmuutosta.

Verkkokyselyyn vastasi tässä tutkimuksessa 42 kansanedustajaa eli 7 enemmän kuin omassa aineistossani. Näyttääkin vahvasti siltä, että mikäli kansanedustajilta halutaan saada vastauksia, on hyvin usein tyydyttävä pienempään vastausprosenttiin. Edustajille satelee kyselyjä, ja kiinnostavuuden tulisi olla varsin suuri. Median teettämässä mielipidemittauksissa on usein hieman suurempi vastausprosentti, mutta niissäkin jäädyään usein noin 50 %:n vastausosuuksiin. Median teettämät mielipidemittaukset ovat usein lyhyitä ja niillä on tietty huomioarvo, mikä varmasti lisää niiden kiinnostavuutta.

Täydennän verkkokyselyn tuottamaa kuvaa tutkimustiedon käytöstä osana päätöksentekoa tarkastelemalla eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden kuulemista asian-tuntijoita. Erittelen valiokunnan vaalikaudella 2007–2010 tuottamien mietintöjen perusteella, keitä kansanedustajat kuulevat ennen päätöstensä muotoilua. Mietinnöt ovat julkisia.⁵ Tutkimuksessa on analysoitu yhteensä 183 mietintöä.

Verkkokyselyn pieni vastausprosentti ja siitä seuraava tapausten pieni lukumäärä vaikuttaa tutkimusmenetelmien valintoihin. Analysointia ei siten voida suorittaa monimuuttujamenetelmien avulla. Lisäksi kahden muuttujan välistenkin yhteyksien tarkastelu on lähes mahdotonta, koska tapausten lukumäärä jäisi soluissa liian pieneksi. Näin saattaisi käydä, vaikka kaikki 200 kansanedustajaa olisivat vastanneet kyselyyn. Tämän tutkimuksen populaation pieni koko sinänsä vaikuttaa tutkimusmenetelmien valintaan. Toisaalta on huomattava, että monimuuttujamenetelmien käyttö ei ole itseisarvo sinänsä, vaan menetelmälliset valinnat tulee tehdä tutkimustehtävistä käsin. Tutkimuskysymyksiini voidaan vastata myös kuvailevin eli deskriptiivisin menetelmin. Näin tässä tutkimuksessa myös tehdään. Analyysit ovat suoriin jakaumiin perustuvia kuvailevia erittelyjä.

Analyysimenetelmiä keskeisempi seikka tutkimuksen tulosten luotettavuuden kannalta on aineiston edustavuus. Tarkastelen seuraavaksi, miten hyvin oma aineistoni edustaa koko kansanedustajien joukkoa.

Kyselyyn vastanneista naisia on 13 (37 %) ja miehiä 22 (63 %). Jakauma mukailee koko eduskunnan sukupuolijakaumaa: kyselyhetkellä kansanedustajista oli naisia 40 % ja miehiä 60 %. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma on puolestaan esitetty taulukossa 1 (s. 32).

Kansanedustajien keski-ikä tutkimuksen tekohetkellä on eduskunnan tilastojen mukaan 51 vuotta.⁶ Kyselyyn vastanneiden keski-ikä on hieman korkeampi eli 54 vuotta. Vanhimmat vastaajat ovat yli 70-vuotiaita ja nuorimmat hieman yli 30-vuotiaita. Vastaajia on jokaisesta ikäluokasta suurin piirtein saman verran kuin eduskunnan ikäjakauman voisi olettaa tuottavan. Vastaajat edustavat siis sukupuoli- ja ikäjakaumaltaan kohtalaisen hyvin eduskunnan todellista tilannetta.

5 Mietinnöt löytyvät myös eduskunnan verkkosivuilta: www.eduskunta.fi.

6 Ks. www.eduskunta.fi.

Vastaajista 27:llä eli 77 %:lla on korkeakoulututkinto. Lopuista kaksi on ylioppilaita, kolmella on ammatti- tai opistotutkinto ja kolmella on korkeimpana tutkintona kansa-, keski- tai peruskoulu. Kyselyyn vastanneet ovat siis korkeasti koulutettuja. Vastaajista 13 on valittu eduskuntaan ensi kerran viime vaaleissa eli vuonna 2007. Muiden kansanedustajakokemus jakautuu melko tasaisesti ja konkareitakin on mukana.

Vastaajien puoluekannat on esitetty taulukossa 2. Määrällisesti eniten vastaajia on isoista hallituspuolueista eli keskustasta ja kokoomuksesta. Muista puolueista on 1–5 vastausta kustakin puolueesta. Kaikista eduskuntapuolueista on siis ainakin yksi vastaus, mikä on positiivinen asia. Taulukossa on esitetty myös ryhmien sisäiset vastausprosentit eli vastausten määrä on suhteutettu eduskuntaryhmän kokoon. Tämä tarkastelu osoittaa, että ahkerimmin kyselyyn ovat vastanneet perussuomalaiset, joista vain yksi edustaja ei ole vastannut. Toisessa ääripäässä on sosialidemokraattien eduskuntaryhmä, josta vain 7 prosenttia vastasi kyselyyn. Muiden puolueiden vastausprosentti vaihtelee välillä 14–29 eli on kohtuullisen lähellä koko kyselyn vastausprosenttia, joka on 18.

Taulukko 1. Ikäjakama (syntymävuosikymmen).

	Vastaajat		Eduskunnassa v. 2010	
	N	%	N	%
1930-luku	2	5,7	4	2,0
1940-luku	6	17,1	46	23,0
1950-luku	12	34,3	54	27,0
1960-luku	10	28,6	63	31,5
1970–1980-luku	5	14,3	33	16,5
Yhteensä	35	100	200	100

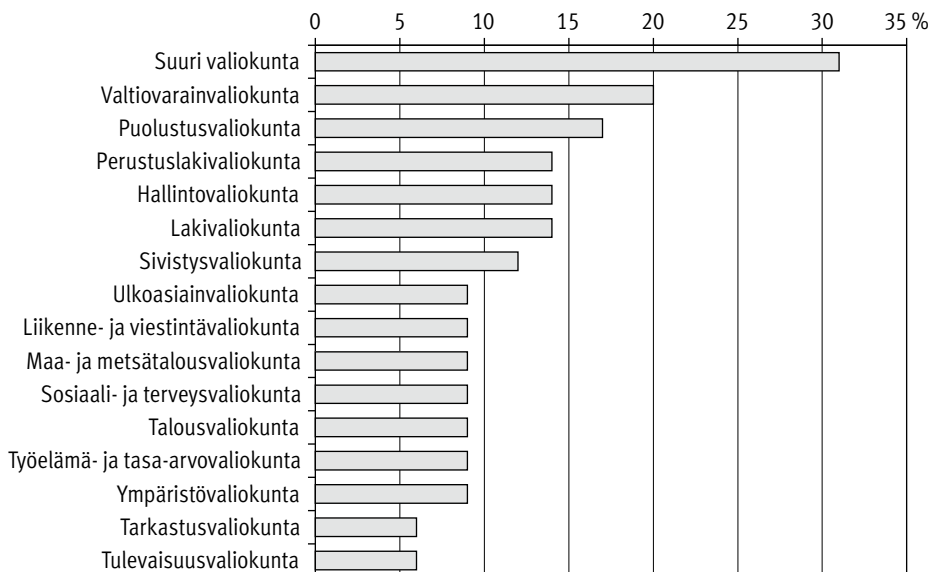
Taulukko 2. Vastaajien eduskuntaryhmät ja ryhmien vastausprosentit.

	Vastaajat		Eduskunnassa v. 2010		
	N	%	N	%	Vastaus-%
Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä	7	20,0	51	25,5	14
Keskustan eduskuntaryhmä	9	25,7	51	25,5	18
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä	3	8,6	45	22,5	7
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä	5	14,3	17	8,5	29
Vihreä eduskuntaryhmä	4	11,4	14	7,0	29
Ruotsalainen eduskuntaryhmä	2	5,7	10	5,0	20
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä	1	2,9	7	3,5	14
Perussuomalaisen eduskuntaryhmä	4	11,4	5	2,5	80
Yhteensä	35	100	200	100	100

Valtuutettuja (12) ja varavaltuutettuja (12) on yhteensä 24. Kelan valtuutettujen vastausprosentti on siis 21. Olin odottanut, että Kelan valtuutettujen vastausprosentti olisi ollut suurempi, koska kyseessä oli Kelan kyselytutkimus, mutta syystä tai toisesta vastauksia tuli vain viisi.

Tarkasteltaessa vastaajien kuulumista valiokuntaan lienee huomionarvoista se, että vastaajat osallistuvat melko tasaisesti eri valiokuntien työhön, eivätkä vastaukset tältä osin ole painottuneet mitenkään (kuvio 3). Myöskään sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan jäsenet eivät ole yllämainittuina. Pienuudestaan huolimatta aineisto edustaa istuvia kansanedustajia melko hyvin. Vastauksia on naisilta ja miehiltä, kaikista puolueista ja ikäryhmistä. Vastaajien koulutustaso on kohtalaisen korkea, mutta sekin selittyy kansanedustajien suhteellisen korkealla koulutustasolla. Aineisto ei näyttäisi olevan vääristynyt ainakaan näiltä osin.

Kuvio 3. Vastaajien kuuluminen valiokuntaan.

4 TULOKSET

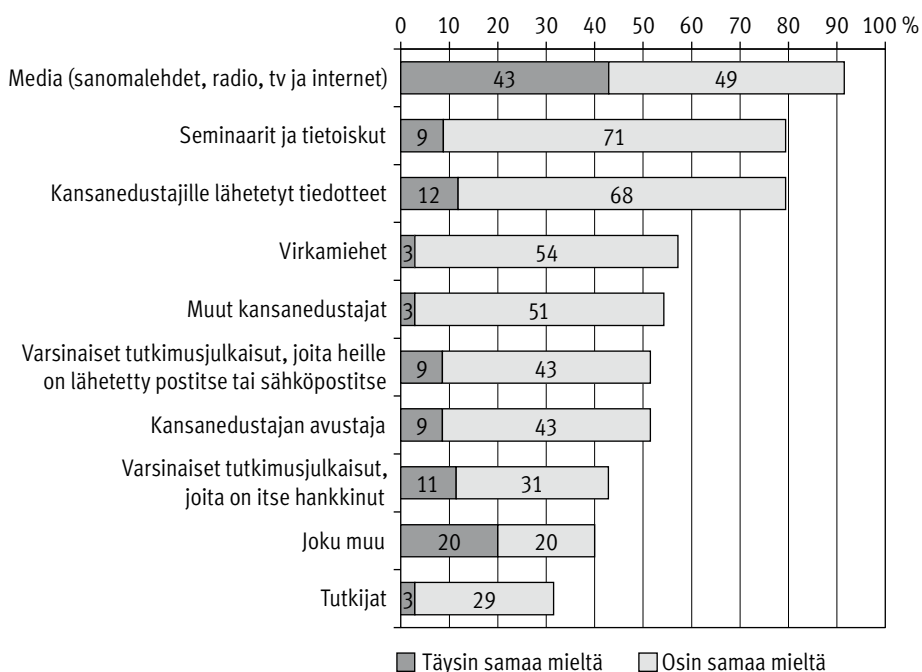
4.1 Tiedonsaantikanavat ja suhde tutkimusmaailmaan

Tutkimukseni ensimmäinen tutkimuskysymys on, mistä kansanedustajat ovat saaneet tietoa tutkimuksista eli mitkä ovat käytetyimmät viestinnän välineet. Vastausten perusteella median merkitys on hyvin tärkeä. (Kuvio 4.)

Vastanneista kansanedustajista 92 % ilmoittaa saavansa tietoa tutkimuksista median välityksellä eli sanomalehdistä, radiosta, televisiosta ja tiedotusvälineiden internet-sivuilta. Kohtalaisen monet vastaajat saavat tietoa myös erilaisista seminaareista ja tietoisuista (80 %) sekä tiedotteista, joita heille on lähetetty (80 %). Nämä kolme tiedonlähde muodostavat toisista erottuvan kokonaisuuden. Seuraavaksi tärkein tiedonlähde ovat virkamiehet (57 %), kansanedustajakollegat (54 %) ja omat avustajat (52 %). Nämä ovat ihmisiä, joiden kanssa edustajat työskentelevät tiiviisti. Tämän lisäksi 52 % vastaajista ilmoittaa saavansa tietoa lukemalla heille lähetettyjä tutkimusjulkaisuja. Tutkijoilta suoraan saadaan tietoa selkeästi harvemmin (32 %).

Valmiiden vaihtoehtojen lisäksi edustajille annettiin mahdollisuus kertoa myös jokin muu kanava, jota kautta he saavat tietoa tutkimuksista. Avoimia vastauksia tuli kaksi: ”yhteistyöjärjestöjen yms. vinkeistä etsin itse” ja ”Twitter, s-postilistat”. Jälkimmäinen vastaus viittaa siihen, että uudemmat sosiaalisen median kanavat ovat kasvattamassa rooliaan myös kansanedustajien tiedonhankinnassa. Vastaaja edustaa nuorempaa kansanedustajakaarta.

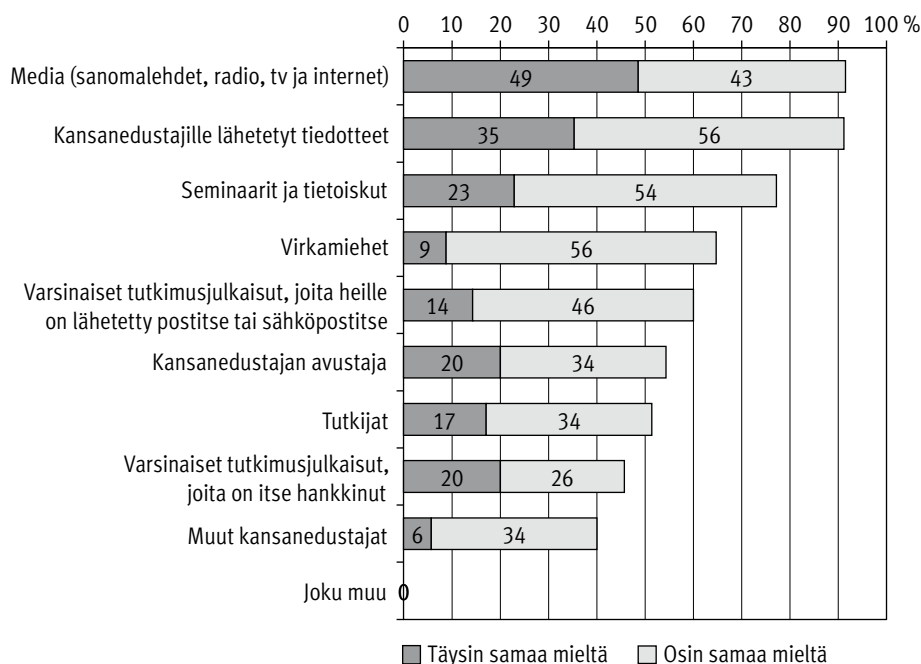
Kuvio 4. Tiedonsaantikanavat, joista kansanedustajat saavat tietoa tutkimuksista (%).

Nykyisten tiedonsaantikanavien ohella kansanedustajilta kysyttiin, mistä he mieluiten haluaisivat saada tietoa tutkimuksista. Nämä vastaukset on kuvattu kuviossa 5. Vastauksissa on havaittavissa pieniä vivahde-eroja, vaikkakin suurimmaksi osaksi vastaajat haluavat tietoa tutkimuksista niistä lähteistä, joista sitä jo saavat. Media saa vahvan kannatuksen (92 %) eli vastanneet edustajat haluavat vastaisuudessakin saada tietoa tutkimuksista toimittajien välityksellä. Tutkimuksista halutaan tietoa myös tiedotteiden muodossa (91 %) sekä seminaareissa ja tietoisuuksissa (77 %). Tiedotteet saavat jonkin verran suuremman kannatuksen tässä kuin kuviossa 4, jossa prosenttiosuus oli 80. Vastaajat siis toivoisivat tiedotekanavan käyttöä jonkin verran enemmän kuin he sitä nykyisellään käyttävät.

Näyttäisi siltä, että edustajat haluavat saada nykyistä enemmän tietoa tutkimuksista myös virkamiehiltä (65 %) ja tutkijoilta (50 %). Varsinkin tutkijoiden kohdalla ero nykyiseen käytäntöön (32 %) on selkeä. Itse hankittujen tutkimusjulkaisujen lukeminen ei vaikuta kovin suosituksi (46 %). Sen sijaan edustajille suoraan lähetetyt tutkimusjulkaisut saavat 60 %:n kannatuksen. Keskeistä tässä lienee se, ettei tietoa tarvitse lähteä erikseen etsimään, vaan tutkimusjulkaisuja tarjotaan edustajille suoraan, esim. sähköpostitse. Yksi vastaaja mainitsi tässä kohden uudelleen Twitter-palvelun mieluisana tiedonlähteenä. Twitterin voidaan katsoa edustavan sähköpostilla lähetettävien uutiskirjeiden modernimpaa ja selkeästi tiiviimpää tiedotusmuotoa. Kelan tutkimusosasto on vuoden 2010 helmikuusta alkaen kertonut uusista julkaisuista ja ajankohtaisista tapahtumista Twitter-palvelussa.⁷

Kuvio 5. Tiedonsaantikanavat, joista kansanedustaja haluavat saada tietoa tutkimuksista (%).

7 Ks. <http://twitter.com/kelantutkimus>.

Vastanneiden kansanedustajien tiedonsaanti on painottunut median tarjoamiin tietoihin ja virkamiesten, kollegojen ja avustajien antamiin vinkkeihin. Tutkijoiden kanssa käydyt tiedonvaihdot vaikuttavat olevan harvinaisempia. Tähän viittaavat myös vastaukset kysymykseen, jossa kartoitettiin, kuinka moneen tutkijaan kansanedustajilla on mielestään hyvä yhteys. Asteikolla ”ei kehenkään–yhteys moniin” (0–100) vastaajat arvioivat suhteensa tutkijoihin keskiarvolla 47. Tuloksia on kuvattu myös taulukossa 3, jossa vastaukset on jaettu kolmeen luokkaan: yhteys harvoin, joihinkin ja moniin.

Taulukko 3. Päätäjien yhteys tutkijoihin.

Yhteys	Lukumäärä	%
Harvoin (0–32 pistettä)	13	41,9
Joihinkin (33–65 pistettä)	10	32,3
Moniin (66–100 pistettä)	8	25,8
Yhteensä	31	100,0

Vastaukset jakautuvat melko tasaisesti, kuitenkin siten, että ne painottuvat asteikon alkupäähän eli siihen, että päättäjillä on yhteys harvoin tai joihinkin tutkijoihin. Vastaajilla ei ole käytettävissään laajaa tutkijajoukkoa, vaan joitakin yksittäisiä tutkijoita.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, kuinka läheinen tai etäinen suhde heillä on ensinnäkin yliopistoihin, toiseksi tutkimuslaitoksiin ja kolmanneksi Kelan tutkimusosastoon. Vastaajat arvioivat suhdettaan edellä mainittuihin organisaatioihin valitsemalla sopivimmaksi katsomansa vastauksen akselilla etäinen–läheinen (0–100). Läheisimmäksi vastaajat kokivat suhteensa yliopistoihin, joiden pistelukujen keskiarvo oli 52. Toiseksi läheisemmiksi vastaajat kokivat tutkimuslaitokset, joiden pisteluku oli 49. Kelan tutkimusosasto sai pisteluvun 40. Aiemmin esille tullut päättäjien ja tutkijoiden tietty etäisyys heijastuu myös tässä kysymyksessä. Kansanedustajilla ei ole kovin kiinteää suhdetta tutkimuslaitoksiin.

Aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Innvaer ym. 2002; Peltola ja Vuorento 2007) on korostunut usein henkilökohtaisen kontaktin merkitys tutkimustiedon hyödyntämisessä. Edellä on kuvattu kansanedustajien nykyisiä ja toivottuja viestinnän kanavia. Suosituimpia ovat kasvottomat kanavat, kuten media ja tiedotteet. Toisaalta edustajat kuulevat ja haluavat kuulla tutkimuksista seminaareissa ja tietoisuuksissa, joissa kyse on hieman henkilökohtaisemmasta kontaktista. Seminaarien merkitys tuli esiin myös Peltolan ja Vuorenon (2007) tutkimuksessa vaikeasti työllistyville kehitettyjen palvelujen juurruttamisesta. Kansanedustajien esittämä toivomus saada enemmän tietoa suoraan tutkijoilta liittyy myös toiveeseen luoda henkilökohtaisempia kontakteja.

4.2 Tutkimustiedon rooli ja hyödyntämistavat päätöksenteossa

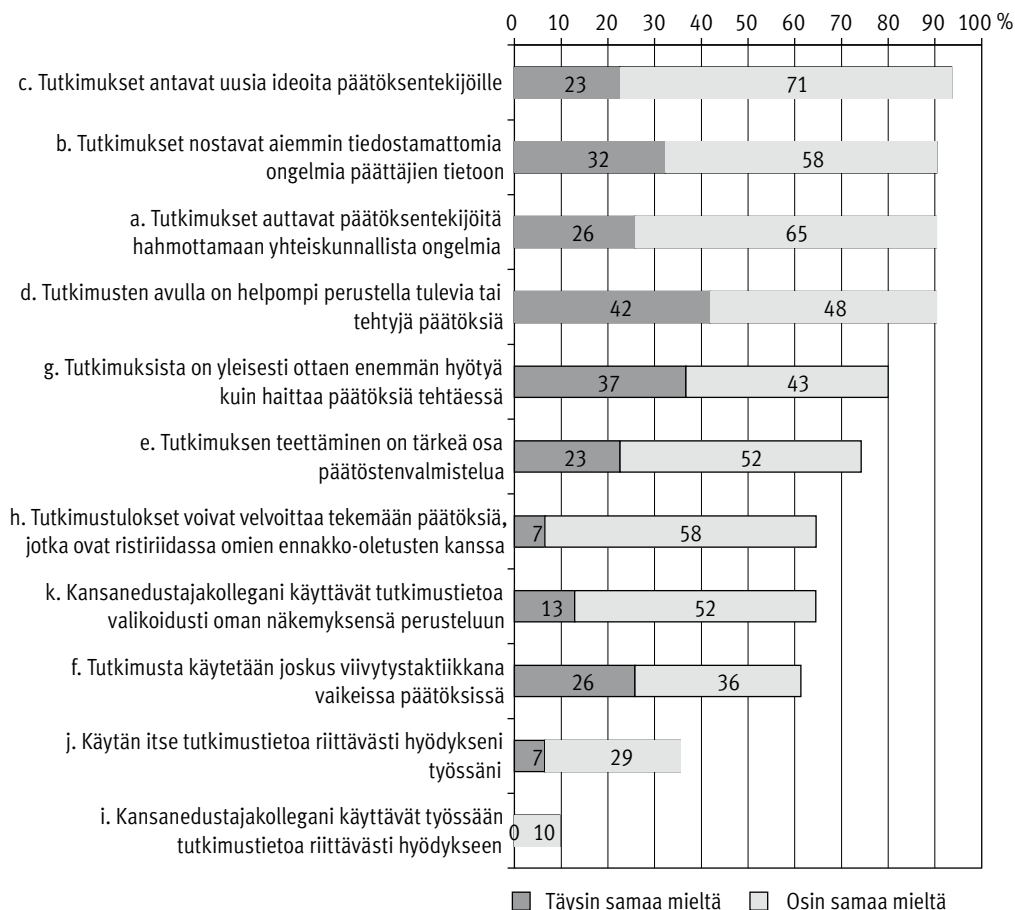
4.2.1 *Tutkimustiedon rooli kansanedustajien mielestä*

Tutkimukseni toinen tutkimuskysymys on, millaisena kansanedustajat näkevät tutkimustiedon roolin ja miten he hyödyntävät tutkimustietoa työssään. Tutkimuksen roolia kysyttiin kahdella tasolla: eduskunnassa yleisesti sekä kunkin vastaajan omassa kansanedustajan työssä. Vastaajien mielestä tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottaman tutkimustiedon rooli päätöksenteossa on merkittävä. Arvioidessaan eduskunnan työtä yleisesti vastaajat antoivat tutkimustiedon merkittävyydelle 69 pistettä täydestä 100 pisteestä. Arviointi tapahtui valitsemalla arvo portaattomalla janalla, jonka ääripäinä olivat ”ei merkittävää roolia” ja ”hyvin merkittävä rooli”. Vastaajat arvioivat tutkimustiedon roolin vielä merkittävämmäksi omassa työssään kansanedustajana – 73 pistettä 100:sta. Vastaajista 80 % oli sitä mieltä, että tutkimuksista on yleisesti ottaen enemmän hyötyä kuin haittaa päätöksiä tehtäessä. Vastaajat siis pitävät tutkimustietoa merkittävänä eduskunnan työssä ja ovat sitä mieltä, että heille itselleen tutkimustieto on vieläkin merkittävämpää kuin eduskunnassa yleisesti.

Olen tukeutunut tutkimuksen alussa Weissin ja Lampisen tuottamiin tutkimustiedon hyödyntämisen malleihin. Tutkimukseni kannalta hyödyllinen on erityisesti Lampisen esittämä kolmijako tiedon 1) instrumentaalista, 2) käsitteellisestä ja 3) poliittisesta käytöstä. Kuviossa 6 (s. 38) on esitetty tulokset kansanedustajien käsityksestä tutkimustiedon roolista päätöksenteossa.

Eniten kannatusta saavat seuraavat väitteet: c) tutkimukset antavat uusia ideoita päätöksentekijöille (94 %), b) tutkimukset nostavat aiemmin tiedostamattomia ongelmia päättäjien tietoon (90 %), a) tutkimukset auttavat päätöksentekijöitä hahmottamaan yhteiskunnallisia ongelmia (90 %) ja d) tutkimusten avulla on helpompi perustella tulevia tai tehtyjä päätöksiä (90 %). Näistä kohdat a, b ja c edustavat tutkimustiedon *käsitteellistä käyttöä* eli päättäjät hyödyntävät tutkimusta perehtyäkseen ongelma-alueeseen, saadakseen käsitteellisiä apuvälineitä sen hahmottamiseen sekä saadakseen uusia ideoita. Kohta d edustaa Lampisen jaottelussa *poliittista käyttöä* eli päättäjät käyttävät tutkimustuloksia epäsuorasti tukemaan harjoitettua politiikkaa.

Tutkimustiedon poliittisesta käytöstä kertoo myös kysymyspatteriston väite, jonka mukaan kansanedustajakollegat käyttävät tutkimustietoa valikoidusti oman näkemyksensä perusteluun (65 %). Tämän väitteen saamaa kannatusta sopii ehkä hetken pohtia, koska tässä tutkimuksen ja politiikan maailmat risteävät keskenään ehkä raaimmin. Tutkijat on koulutettu etsimään todisteita argumenteilleen ja luopumaan käsityksistä, joille ei ole faktisia perusteita. Poliitikassa keskeistä on retoriikka ja omaa näkemystä tukeva tutkimus on osa retoriikkaa. Poliitikko siis etsii itselleen sopivia tutkimuksia ja tuo niitä puheissaan esiin. Tätä on turha peitellä ja se näkyy myös 65 %:n kannatuksessa väitteelle ”Kansanedustajakollegani käyttävät tutkimustietoa valikoidusti oman näkemyksensä perusteluun”.

Kuvio 6. Kansanedustajien käsitys tutkimustiedon roolista päätöksenteossa.

Tutkimustiedon instrumentaalista käyttöä eli valmiin tutkimustiedon käyttöä ennalta määrättyyn ongelmaan vastaajat kommentoivat väitteen kohdalla, jonka mukaan kansanedustajakollegat käyttävät työssään tutkimustietoa riittävästi hyödykseen. Tätä väitteestä vastaajat olivat selkeimmin eri mieltä. He ovat toisin sanoen sitä mieltä, että muut kansanedustajat käyttävät liian vähän tutkimustietoa työssään. Tutkimustiedon hyödyntämisen omassa työssään he arvioivat moninaisemmaksi. Vastaajat pitävät tutkimustietoa tärkeänä, sillä noin 80 % arvioi, että tutkimuksista on yleisesti ottaen enemmän hyötyä kuin haittaa päätöksiä tehtäessä. Lisäksi 74 % vastaajista on sitä mieltä, että tutkimusten teettäminen on tärkeä osa päätösten valmistelua, ja 65 % sitä mieltä, että saadut tutkimustulokset voivat velvoittaa tekemään päätöksiä, jotka ovat ristiriidassa omien ennakko-oletusten kanssa. Vastanneet kansanedustajat antavat tutkimustiedolle siis merkittävän roolin – saadut tutkimustulokset voivat jopa muuttaa politiikan suuntaa. Toisaalta he arvioivat, että muut kansanedustajat käyttävät tutkimustietoa liian vähän. Tämä siis viittaisi siihen, että halua tutkimustiedon hyödyntämiseen on, mutta käytännössä tavoite jää puutteelliseksi. Sama viesti välittyy myös sosiaali- ja terveystieteiden työstä, jota tarkastellaan seuraavaksi.

4.2.2 Tutkimustiedon rooli sosiaali- ja terveysvaliokunnan työssä

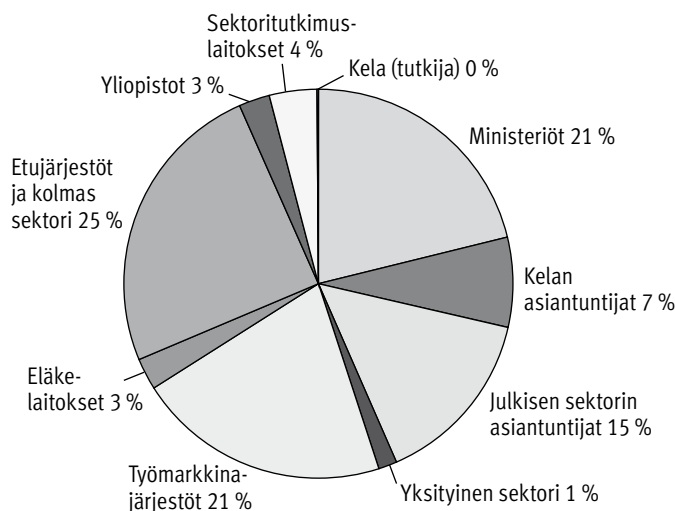
Kyselyaineiston ohella olen tarkastellut, minkälainen kuva käytännön päätöksenteosta välittyy eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan työstä. Olen tutkinut, mikä merkitys eri asiantuntijoilla on valiokunnan työssä. Tätä varten olen käynyt läpi kaikki valiokunnan mietinnöt vaalikaudelta 2007–2010 ja eritellyt niissä mainitut asiantuntijat. Aineiston erittelyn tarkoitus on kartoittaa, miten laajasti valiokuntatyöskentelyssä kuullaan asiantuntijoita ja keitä nämä asiantuntijat ovat.

Mietinnöt ovat julkisia asiakirjoja ja valiokunnan kuulemat asiantuntijat on listattu kunkin mietinnön alussa. Olen laskenut kaikki kuultavana olleet asiantuntijat ja luokitellut heidät edustamiensa tahojen mukaisesti luokkiin. Myös kirjalliset lausunnot on laskettu. Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat olleet tutkijat, joita on pyritty löytämään eri organisaatioista. (Kuvio 7.)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kokoontui vaalikaudella 2007–2010 yhteensä 360 kertaa. Kokoustahti kiihtyi vaalien lähestyessä siten, että vuonna 2007 oli 58 kokousta, seuraavana vuonna 81, sen jälkeen 97 ja ennen vaaleja vuonna 2010 yhteensä 124 kokousta. Valiokunta laati vaalikaudella yhteensä 183 mietintöä. Näiden laatimisessa se kuuli yhteensä 1 674:ää asiantuntijaa.

Kolme tärkeintä tahoa, joita valiokunta kuulee mietintöjään varten, ovat eri ministeriöiden virkamiehet (21 %), eri etujärjestöjen ja kolmannen sektorin asiantuntijat (25 %) sekä työmarkkinajärjestöjen edustajat (21 %). Tutkijoita oli 7 % kaikista asiantuntijoista. Tutkijoiksi olen analyysissäni laskenut sektoritutkimuslaitosten (3,9 %), yliopistojen (2,6 %) ja Kelan tutkimusosaston (0,1 %) edustajat. Tutkimusosaston osuus on hyvin pieni, mutta on otettava huomioon, että sektoritutkimuslaitosten ja

Kuvio 7. Asiantuntijoiden osuudet sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnöissä (n = 1 674).

yliopistojen luokkiin on laskettu useita organisaatioita, kun taas Kelan tutkimusosasto on tässä tarkastelussa laskettu omana luokkanaan. Kelan muiden asiantuntijoiden määrä on noin 7 % kaikista kuultavana olleista, joten Kelan edustus valiokunnassa on melko hyvä.

Kyselyaineistossa kansanedustajat kertoivat, että he haluaisivat saada enemmän tietoa myös suoraan tutkijoilta. Valiokuntatyössä tämä tutkijoiden vähäinen määrä näkyy selvästi. Kansanedustajat kertovat myös arvostavansa tutkimusta. Syytä tai toisesta tutkijoita ei kuitenkaan kutsuta valiokuntiin.

Seuraavaksi pureudutaan tarkemmin tekijöihin, jotka kansanedustajien mielestä edistävät ja estävät tutkimustiedon hyödyntämistä päätöksenteossa.

4.3 Tutkimustiedon käyttö ja sitä edistävät ja estävät tekijät

Aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Innvaer ym. 2002) keskeisimmiksi tutkimustiedon käyttöä edistäviksi tekijöiksi ovat nousseet seuraavat asiat:

- päättäjillä ja tutkijoilla oli henkilökohtainen kontakti keskenään
- tutkimus oli ajankohtainen ja merkittävä
- tutkimuksessa oli abstrakti ja selkeitä ehdotuksia
- tutkimus oli laadukas
- tulokset tukivat nykyistä politiikkaa
- tutkimuksen hyödyntämiselle oli yhteisön tai asiakkaan luoma paine
- tutkimuksessa oli tehty vaikuttavuuden arviointi.

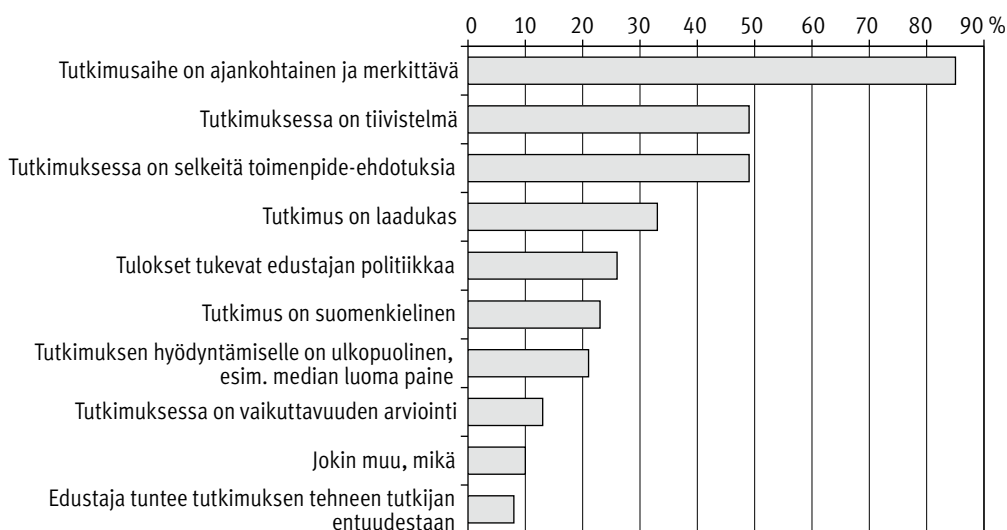
Omassa aineistossani tutkimusaiheen ajankohtaisuus ja merkittävyys on ehdottomasti tärkein syy tarttua tutkimukseen (ks. kuvio 8). Tutkimukseen perehtymistä edistää myös se, että tutkimuksessa on selkeitä toimenpide-ehdotuksia, sekä se, että siinä on tiivistelmä. Kansanedustajat kertovat myös avoimesti, että he tutustuvat tutkimukseen, mikäli se tukee heidän ajamaansa politiikkaa. Tämä tulee ilmi myös kahdessa avovastauksessa: ”etsin jo aiemman päättämäni ajatusmaailmaani tukevia tutkimuksia, vastakkaista näkemystä edustavia en juuri lue” ja ”tutkimus käsittelee itselleni tärkeää aihealuetta”. Tutkimuksen laatu ja kieli ovat melko tärkeitä. Tutkijan tunteminen entuudestaan ei vastaajien mielestä vaikuta tutkimukseen tutustumiseen.

Kuviossa 9 on puolestaan esitetty syyt sille, miksi edustajat eivät tutustu heille tarjottuun tutkimukseen. Keskeisin syy on se, että tutkimus on laaja ja vaikeaselkoinen. Tämän vaihtoehdon valitsi 67 % vastaajista. Myös muut tehtävät ajavat tutkimuksiin perehtymisen ohi eikä vastaajilla ole aikaa tutkimuksille. Huomionarvoista on kenties myös se, että tutkimus jää helposti pöydälle, mikäli se ei ole suomenkielinen. Avovastauksissa mainitaan myös, että tutkimukseen ei tutustuta mikäli se on ”skrivnen på finska”. Näin ollen edustajan äidinkiellällä kirjoitettu tutkimus on kaikkein houkuttelevin. Kohtaan ”jokin muu syy” tuli kolme muutakin vastausta: ”en syty aiheesta, ajankohtaisuuden ja omien tarpeiden osalta ei niin tärkeä”; ”oman poliittisen linjan

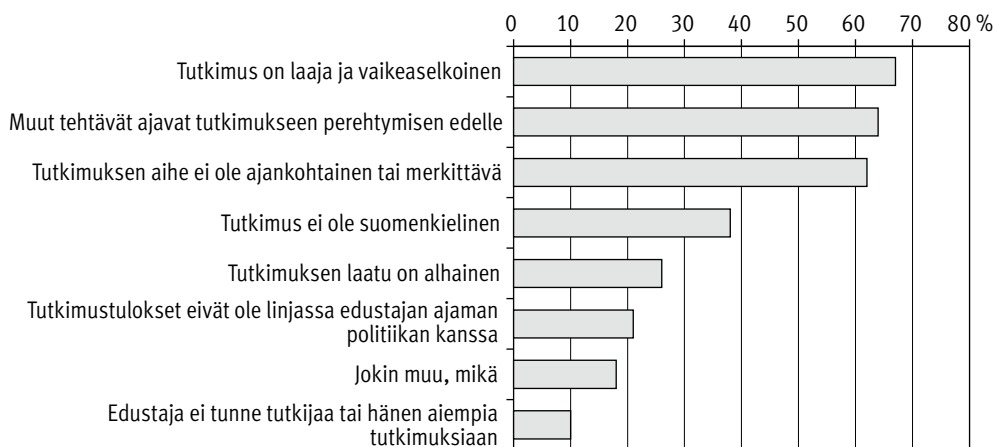
esittely ja lobbaaminen sekä edustajan työn kaikki muut kiireet vievät sen verran aikaa, että tutkimukseen perehtymiseen ei ole aikaa” ja ”aihe ei kiinnosta”.

Edeltävän tarkastelun voi tiivistää siten, että parhaiten kansanedustajien käyttöön päätyy tutkimus, joka täyttää seuraavat kriteerit: tutkimus on ajankohtainen ja merkittävä, ja siinä on selkeitä toimenpide-ehdotuksia ja tiivistelmä. Eduksi on myös se, että edustaja on saanut tietoa tutkimuksesta mediasta, tiedotteista tai seminaareista. Lisäksi tutkimus tukee edustajan ajamaa politiikkaa ja se on kirjoitettu hänen äidinkiellellään. Aiemmissä tutkimuksissa esiin nostettu henkilökohtaisen kontaktin

Kuvio 8. Yleisimmät syyt sille, että kansanedustaja tutustuu hänelle tarjottuun tutkimukseen.

Kuvio 9. Yleisimmät syyt sille, että kansanedustaja ei tutustu hänelle tarjottuun tutkimukseen.

merkitys ei korostu omassa aineistossani. Tutkijoiden ja päättäjien välisestä epäluulosta ei myöskään saada viitteitä. Keskeistä on, kuten edellä jo todettiin, että tutkimus on ajankohtainen ja merkittävä.

Kansanedustajilta kysyttiin myös, kuinka paljon *päätöksentekoa hyödyttävää* ja toisaalta *relevanttia* tutkimusta Suomessa tehdään. Asteikolla ”vähän–paljon” vastaajien arvio molemmissa kohdissa on, että tutkimusta tuotetaan kohtuullisesti. Tämä tulkinta perustuu vastausten keskiarvoon, joka molemmissa kohdissa oli 57 pistettä täydestä 100:sta. Päätöksentekoa hyödyttävää ja relevanttia tutkimusta tuotetaan Suomessa vastaajien mielestä siis enemmänkin paljon kuin liian vähän.

Olen tarkastellut kysymystä tuotetun tutkimustiedon määrän ja sen kiinnostavuuden suhteesta vielä summamuuttujien avulla (ks. teoreettinen pohdinta luvussa 2.3). Tutkimustiedon määrää olen mitannut lomakkeen kysymyksellä ”Kuinka paljon päätöksentekoa hyödyttävää tutkimusta Suomessa mielestänne tuotetaan?”. Vastaajat vastasivat kysymykseen valitsemalla sopivan kohdan visuaalisella asteikolla 0–100, maksimin tarkoittaessa, että tutkimusta tehdään paljon. Vastausten keskiarvo oli 56,9 ja mediaani 58. Muodostin dikotomisen muuttujan jakamalla muuttujan kahtia arvon 57 kohdalta. Toisin sanoen arvot 0–57 tarkoittavat, että päätöksentekoa hyödyttävää tutkimusta ei ole riittävästi tarjolla ja arvot 58–100 tarkoittavat, että hyödyllistä tutkimustietoa on riittävästi tarjolla.

Tutkimuksen kiinnostavuutta olen puolestaan mitannut useammalla väittämällä, joista olen luonut uuden summamuuttujan. Summamuuttuja on muodostettu seuraavista väittämistä:

- 1) Tutkimukset auttavat päätöksentekijöitä hahmottamaan yhteiskunnallisia ongelmia.
- 2) Tutkimukset nostavat aiemmin tiedostamattomia ongelmia päättäjien tietoon.
- 3) Tutkimukset antavat uusia ideoita päätöksentekijöille.
- 4) Tutkimusten avulla on helpompi perustella tulevia tai tehtyjä päätöksiä.
- 5) Tutkimuksen teettäminen on tärkeä osa päätösten valmistelua.
- 6) Tutkimusta käytetään joskus viivytystaktiikkana vaikeissa päätöksissä.
- 7) Tutkimuksista on yleisesti ottaen enemmän hyötyä kuin haittaa päätöksiä tehtäessä.
- 8) Tutkimustulokset voivat velvoittaa tekemään päätöksiä, jotka ovat ristiriidassa omien ennakko-oletusten kanssa.

Kuhunkin väittämään vastaajat ovat vastanneet asteikolla 1–5 (täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä). Summamuuttujan arvo voi täten vaihdella välillä 8–40 (Cronbachin alfa 0,58). Muodostetun summamuuttujan keskiarvo on 16,06 ja mediaani 16. Dikotominen muuttuja (tutkimus on kiinnostavaa – tutkimus ei ole kiinnostavaa) on muodostettu siten, että tutkimus on päättäjien mielestä kiinnostavaa, jos muuttujan arvo on 8–16, ja tutkimustieto ei ole kovin kiinnostavaa, jos muuttujan arvo on 17–40.

Kun nämä mittarit ristiintaulukoidaan, voidaan arvioida aiemmin esitetyn teoreettisen nelikentän (ks. kuvio 1 luvussa 2.3) eri kenttien merkitystä vastaajien mielestä. Nelikenttä on esitetty kuviossa 10 vastausosuuksien kanssa.

Kuvio 10. Tutkimustiedon hyödyntämisen ongelmat.

	Päätäjät ovat kiinnostuneita tutkimustiedosta	Päätäjät eivät ole kovin kiinnostuneita tutkimustiedosta
Hyödyllistä tutkimustietoa on riittävästi tarjolla	Ei ongelmia 36 % (11)	Päätöksenteon valmistelun ongelma Viestinnän ongelma 16 % (5)
Hyödyllistä tutkimustietoa ei ole riittävästi tarjolla	Tutkimuksen ongelma 23 % (7)	Tutkimuksen ongelma Päätöksenteon valmistelun ongelma 26 % (8)

Nelikenttää voidaan eritellä siten, että vasemman yläkulman ruutu on hieman ylipainottunut (36 %) ja oikea yläkulma taas hieman alipainottunut (16 %). Näyttäisi siis siltä, että päättäjien kiinnostus tutkimustietoa kohtaan on hyvä. Samaten päätöksentekoa hyödyttävää tutkimustietoa on tarpeeksi. Nelikentän oikean yläkulman osuus on 16 % muuttujien arvoista. Tässä tapauksessa tutkimusta on, mutta se ei nouse esiin päätöksenteon valmistelussa tai viesti siitä ei mene perille tutkimustietoa tarvitseville eli kyseessä on tutkimusviestinnällinen ongelma. Nelikentän arvoista 23 % on vasemmassa alakulmassa, joka kuvaa tilannetta, jossa pääasiallinen ongelma on tutkimuksessa. Tällöin tutkimusyhteisö ei pysty tuottamaan päätöksentekijöille relevanttia tietoa. Nelikentän viimeisessä ruudussa on kaksi keskeistä ongelmaa: hyödyllistä tutkimustietoa ei ole eikä se edes kiinnosta. Tähänkin ruutuun sijoittuu 26 % arvoista.

Pitkälle meneviä tulkintoja tästä analyysistä ei voida tehdä, koska kyselyaineisto on niin suppea. Nelikentän arvot kuitenkin viittaavat siihen, että tilanne ei ole aivan mahdoton. Päätäjät ovat kiinnostuneita tutkimuksista ja niitä pidetään hyödyllisinä. Toisaalta tämän ihanteellisen tilanteen vastapoolikin saa kannatusta – toisin sanoen useat päättäjät eivät piittaa tutkimuksista eikä hyödyllisiä tutkimuksia heidän mielestään tuoteta.

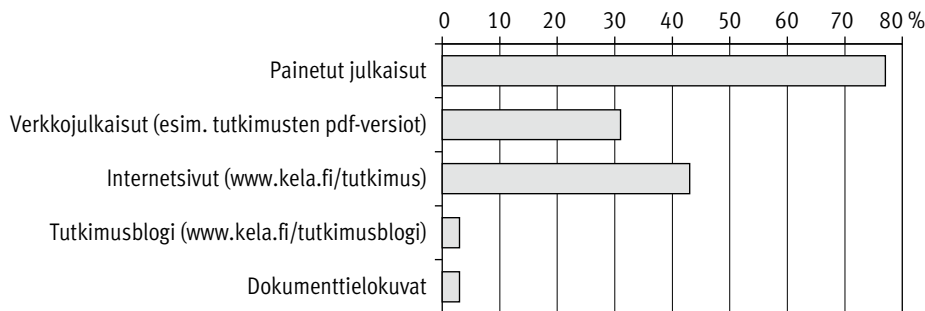
Tilanteen parantamiseksi tulisi pohtia sekä tutkimustiedon kysynnän että tarjonnan mahdollisia heikkoja kohtia. Tutkimusta suunniteltaessa olisi ehkä tarkemmin kuunneltava päättäjien tarpeita ja suunnattava tutkimuskohteita ainakin osittain päätöksenteon kannalta ajankohtaisiin aiheisiin. Toisaalta signaaleja tutkijoiden suuntaankin olisi vahvistettava eli päättäjät voisivat yhä enemmän viestiä tutkimustarpeistaan tutkijoille. Uskon, että tämä tavoite onnistuisi lisäämällä päättäjien ja tutkijoiden vuorovaikutuksen mahdollisuuksia. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa

erilaisten tilaisuuksien ja seminaarien järjestämistä. Seminaareja järjestetään jo nykyisin, mutta ne ovat usein tutkijoiden kesken järjestettäviä tilaisuuksia. Parasta olisi, jos molemmat osapuolet voisivat olla läsnä.

4.4 Kelan tutkimusosaston julkaisut

Aiemmin käsiteltyjen kysymysten ohella tutkimukseni yksi tavoite on tarkastella tutkimustiedon hyödyntämistä myös hieman kouriintuntuvammalla tavalla eli tutkimalla, kuinka hyvin vastaajat tunsivat Kelan tutkimusosaston tutkimusjulkaisuja. Vastanneista kansanedustajista 77 % oli tutustunut Kelan tutkimusosaston painettuihin julkaisuihin. Suurta osuutta on pidettävä positiivisena tuloksena. Verkkojulkaisuihin eli samojen tutkimusten verkkoversioihin ilmoitti tutustuneensa lähes 31 % vastanneista kansanedustajista. Internetsivuihin oli tutustunut hieman enemmän eli 43 % vastaajista. Tutkimusosaston blogi oli kyselyä tehtäessä varsin uusi ja siihen ilmoitti tutustuneensa vain yksi vastaaja, samoin kuin dokumenttielokuvaan, joita Kelan tutkimusosasto on tuottanut kaksi: Jyrki Heinosen ohjaamat *Kohtaamisia* (2008) ja *Lintu ja Elämänpuu* (2009). (Kuvio 11.)

Kuvio 11. Tutustuminen Kelan tutkimusosaston julkaisukanaviin.

Kyselylomakkeessa esitettiin vastaajille myös lista Tutkimusosaston julkaisuista ja heitä pyydettiin merkitsemään listasta ne tutkimukset, jotka olivat heille edes otsikotasolla tuttuja. Tulokset on esitetty taulukossa 4.

Jokainen julkaisu on tunnistettu ainakin kerran. Vastaajista 11 eli 38 % tuntee Pertti Honkasen tutkimuksen *Perusturva ja kannustavuus. Laskelmia asumistuesta, toimeentulotuesta ja työttömyysturvasta*. Samaten 11 vastaajaa tunnistaa Olli Kankaan ja Veli-Matti Ritakallion tutkimuksen *Köyhyyden mittaustavat, sosiaaliturvan riittävyys ja köyhyyden yleisyys Suomessa* sekä Elina Haavio-Mannilan ja kumppaneiden tutkimuksen *Sukupolvien ketju. Suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus Suomessa*. Kohtalaisen hyvin tunnetaan myös artikkeliteos *Toinen Vääräkirja* sekä Laura Miettusen, Anna-Liisa Salmisen ja Johanna Kallion tutkimukset. Kärkiseitsikon jälkeen tunnistusmäärät pienenevät tasaisesti. Huonoimmin kansanedustajat tuntevat verkkojulkaisuja ja englanninkielisiä tutkimuksia.

Tulokset tukevat aikaisempia havaintoja siitä, että parhaiten päättäjät tarttuvat suomenkielisiin tutkimuksiin. Kärkipään julkaisut on julkaistu Sosiaali- ja terveysturvan selosteita -sarjassa, jonka julkaisut ovat suppeampia kuin Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia -sarjan julkaisut. Näyttäisi siltä, että ainakin listan kaksi ensimmäistä julkaisuja toteuttaa siis myös kriteerin asian tiiviistä esittämisestä.

Taulukko 4. Kelan tutkimusosaston julkaisut ja niiden tunnettuus.

	Julkaisu, tekijä ja julkaisuvuosi	Julkaisusarja	N	%
1.	Perusturva ja kannustavuus. Laskelmia asumistuesta, toimeentulotuesta ja työttömyysturvasta. (Pertti Honkanen, 2008)	Selosteita	11	38
2.	Köyhyyden mittaustavat, sosiaaliturvan riittävyys ja köyhyyden yleisyys Suomessa. (Olli Kangas ja Veli-Matti Ritakallio, 2008)	Selosteita	11	38
3.	Sukupolvien ketju. Suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus Suomessa. (Elina Haavio-Mannila ym., 2009)	Tutkimuksia	11	38
4.	Toinen Vääräyskirja. (Tuuli Hirvilampi ja Markku Laatu, toim., 2008)	Teemakirja	10	34
5.	Lasten kotihoidon tuen kuntalisät osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. (Laura Miettunen, 2008)	Tutkimuksia	9	31
6.	Palvelusetelillä fysioterapiaa? Kelan palvelusetelikokeilun esiselvitys. (Anna-Liisa Salminen, 2010)	Selosteita	9	31
7.	Hyvinvointipalvelujärjestelmän muutos ja suomalaisten mielipiteet 1996–2006. (Johanna Kallio, 2010)	Tutkimuksia	9	31
8.	Kansaneläkkeen saajan indeksiturva ja tuloasema. (Antero Ahonen, 2009)	Selosteita	8	28
9.	Julkisen sektorin reformin pitkä kaari Valtava-uudistuksesta Paras-hankkeeseen. (Mikko Niemelä, 2008)	Tutkimuksia	7	24
10.	Lapset ja nuoret kuntoutuksessa. Kelan psykiatrisen perhekuntoutuksen kehittämishankkeen arvioinnin osaraportti. (Ritva Linnakangas ja Pirjo Lehtoranta, 2009)	Selosteita	7	24
11.	Vanhustenhuollon ammattilaisten kokemuksia vanhusten kotona asumisen vaikeutumisesta ja tukemisesta 16 kunnassa. (Tanja Laatikainen, 2008)	Selosteita	7	24
12.	Kelan kuntoutuksen vuonna 2003 päättäneet. Kuntoutujien rekisteriseuranta vuosina 2003–2006. (Jouko Lind ym., 2009)	Tutkimuksia	6	21
13.	Puolison armoilla. Työttömyysturvan tarveharkinta. (Minna Latvala, 2008)	Tutkimuksia	5	17
14.	Osasairauspäiväraha Suomessa. Etuutta saaneiden kokemuksia ja työhön paluu. (Lauri Virta ym., 2009)	Selosteita	4	14
15.	The average length of working life in the European Union. (Helka Hytti ja Maria Valaste, 2009)	Nettityöpapereita	3	10
16.	Byrokraatti vai asiakaspalvelija? Kelan virkailijan toimintatavat ja roolit Yhteyskeskuksessa palvelukulttuurin muutosten keskellä. (Hanna-Mari Heinonen, 2009)	Tutkimuksia	3	10
17.	Fathers' use of paternity and parental leave in the Nordic countries. (Anita Haataja, 2009)	Nettityöpapereita	2	7
18.	Change of norm? In-work poverty in a comparative perspective. (Ilpo Airio, 2008)	Tutkimuksia	1	3

Tutkimukseni aiempien havaintojen ja tämän listan perusteella voidaan päätellä, että julkaisujen tunnistettavuuteen vaikuttavat seuraavat seikat: julkaisun kieli, aiheen ajankohtaisuus, julkaisun laajuus sekä tiedotuksen ja jakelun laajuus. Osa kärkipään julkaisuista oli julkaistu juuri ennen kyselyn tekoa. Englanninkieliset tutkimukset ovat vähiten tunnettuja. Lyhyet suomenkieliset esitykset taas on tunnistettu hyvin. Kärkipään julkaisuista monet keskittyvät myös hyvin konkreettisiin ja ajankohtaisiin aiheisiin, kuten laskelmiin perusturvaetuksista ja palvelusetelin toimivuuteen. Välimaastoon jää suomenkielisiä julkaisuja, joista osa on varsin laajoja kokonaisuuksia. Tunnistamiseen vaikuttaa myös tiedotuksen laajuus, joka on osin riippuvainen Kelan omasta tiedottamisesta ja osin median kiinnostuksesta aihetta kohtaan. Paras näkyvyys saadaan, kun media innostuu aiheesta ja tekee siitä uutisia, joihin päättäjät sitten tarttuvat.

5 PÄÄTELMÄT

Kansanedustajilla on tärkeä rooli politiikan agendan asettajina ja yhteiskunnallisen keskustelun virittäjinä. Toisaalta eduskunnan säätämien lakien kautta rakentuu suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän perusta. Siksi on tärkeää tietää, miten tutkimustietoa hyödynnetään ja miten se käytännön päätöksentekotyössä konkretisoituu käyttäjilleen. Tutkimuksessani olen selvittänyt, mikä rooli tutkimustiedolla on kansanedustajien työssä. Olen selvittänyt asiaa verkkokyselyn ja sosiaali- ja terveystieteiden liiton mietintöjen avulla.

Tutkimukseni perusteella kansanedustajat saavat parhaiten tietoa tutkimuksista median välityksellä, osallistumalla seminaareihin ja tietoisuuksiin sekä lukemalla heille lähetettyjä tiedotteita. Nämä kanavat ovat kansanedustajien mukaan myös toimivimpia. Jotta kansanedustajat kiinnostuisivat tutkimustuloksista, tulisi tutkimuksen olla ajankohtainen ja merkittävä. Siinä tulisi olla selkeitä toimenpide-ehdotuksia ja tiivistelmä. Lisäksi tutkimuksen olisi hyvä olla laadukas, poliittikon omia tavoitteita tukeva ja kirjoitettu tämän omalla äidinkielellä.

Käytännössä näyttää siltä, että poliittisten päätöksentekijöiden ja tutkijoiden välillä on jonkinlainen kuilu. Päättäjät kertovat arvostavansa tutkijoiden tuottamaa tutkimustietoa, mutta käytännössä tätä tietoa ei aina pystytä tai haluta hyödyntää. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden liiton työssä hyödynnetään varsin vähän tutkijoiden ammattiosaamista. Tutkimukseni perusteella ongelmat liittyvät joko päätöksenteon valmisteluun tai tutkimustulosten välitysongelmiin. Tästä ei pidä päätellä, että tutkimuslaitosten tai yliopistojen pitäisi olla päättäjien tiukemmassa lieassa. Tutkijat ovat oman alansa asiantuntijoita, eikä päättäjillä välttämättä ole tietoa ja taitoa ohjata tieteenalojen tutkimusta. Parempaan yhteistyöhön olisi kummaltakin osapuolelta viestinnästä – osapuolten olisi kuunneltava toisiaan paremmin. Median välityksellä käytävä keskustelu ei välttämättä aina tuota parasta lopputulosta, koska tiedotusvälineissä viestit puolin ja toisin yksinkertaistuvat liikaa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, Kelan ja Työterveyslaitoksen julkaisemassa *Tutkimustieto hallinnon välineenä* -raportissa (Julin ym. 2001, 49–53) hahmotellaan tutkimustiedon hyödyntämisen helpottamiseksi ns. Apila-malli, jossa jokaisella ”lehdellä” on oma roolinsa. Nämä neljä lehteä ovat tutkijat, käyttäjät, välittäjät ja rahoittajat. En tiedä, onko raportin tulosten soveltamista seurattu mitenkään, mutta uskoisin, että hyvien ajatusten siirtyminen arjen käytännöiksi on yhtä todennäköistä kuin oikean neliapilan löytäminen kesäiseltä niityltä. Teoriassa voidaan arvioida, että raportissa ehdotetun koulutuksen avulla päättäjät ja tutkijat oppisivat lisää toistensa työstä ja pystyisivät näin yhdessä määrittelemään ja suunnittelemaan relevantteja tutkimushankkeita. Päätöksentekoon vaikuttavat kuitenkin tutkimustulosten ohella niin monet asiat, että on realistisinta keskittyä tunnettuihin ongelma-kohtiin eikä pyrkiä luomaan kaiken kattavaa uutta mallia.

Yksi ongelma on se, että politiikan ja tutkimuksen maailmat ovat erilaisia: politiikassa valttina on retoriikka, tutkimuksessa faktat ja metodiikka. Ajatus siirtää tutkimustulokset osaksi päätöksentekoa on oikea ja kannatettava, mutta lienee selvää, ettei politiikassa voida siirtyä samanlaiseen objektiivisuuteen. Tutkimustulokset muuttuvat politiikan kentällä retoriikaksi, haluttiin sitä tai ei. Kansanedustajat jos ketkä tietävät tämän. He käyttävät tutkimuksia valikoiden ja perustelevat sopivilla tutkimuksilla omia kantojaan. Tästäkään näkökulmasta tutkimuslaitosten tiukempi politiikkaohjaus ei vaikuta hyvältä ajatukselta. Jos tutkimuskohteet määrittyvät vain politiikan kentältä, muuttuu tutkimus todennäköisesti yhä enemmän politikoinniksi. Jos kansanedustajat ilmoittavat kyselyssäni etsivänsä tutkimuksia, jotka tukevat heidän jo olemassa olevia kantojaan, miten tilanne muuttuu, jos he saavat määrittää myös, mitä tutkitaan? Kiusallisia asioita tutkitaan silloin varmasti vähemmän.

Tutkimusviestinnän kehittäminen on tärkeää. Päätäjät lukevat lyhyitä suomenkielisiä tekstejä, joten heille on tarjottava niitä. Paksut tutkimusraportit, jotka saattavat vielä olla englanninkielisiä, eivät tavoita valtaosaa päättäjistä. Tämän takia eritoten suomenkielisen tiedottamisen merkitys on suuri. Pitää myös kehittää tapahtumia, joissa tutkijat ja päättäjät voivat kohdata kasvokkain, jolloin molemminpuolinen yhteydenpito voi muuttua helpommaksi. Viestinnän parantaminen ei vaadi laajojen kehityshankkeiden toteuttamista, vaan pieniä ja yksinkertaisia arkipäivän parannuksia. Yksi pieni parannus voisi olla tutkimuslaitosten verkkosivujen parempi toteutus, jolloin tiedonhaku olisi helpompaa. On myös tunnustettava ja tunnistettava eri toimijoiden erilaiset toimintatavat ja toimittava niiden puitteissa. Toinen päättäjä voi hyötyä kerran kuussa lähetettävästä uutiskirjeestä, toinen ajankohtaisista ja lyhyistä Twitter-päivityksistä.

Kyselyn perusteella kansanedustajat tunsivat Kelan tutkimusosaston painettuja julkaisuja kohtalaisen hyvin. Verkkosivut ja verkkojulkaisut eivät ole niin tunnettuja ja käytettyjä. Tässä on yksi selkeä parantamiskohde Kelan tutkimusosastolle: verkkosivuja on muokattava helpommin käytettäväksi ja niitä on markkinoitava paremmin. Myös tiedotusta verkkojulkaisuista tulisi kehittää. Verkko on helppo kanava löytää tutkimustietoa, mutta sen laajuus aiheuttaa joskus käyttäjille ongelmia. Tämä on tiedostettava tutkimusviestinnässä.

Kansanedustajat ovat kiireisiä ja heidän mielipiteidensä tutkiminen on ajan niukuuden takia vaikeaa. Verkkokyselyni vastausprosentti oli pieni varmasti osaksi vastaajien muiden kiireiden vuoksi. Uskon, että työni on silti avannut näkökulmia tutkimuksen ja päätöksenteon suhteesta. Tutkielmani suurin anti on käytännöllisen, tutkimusviestintää koskevan tiedon lisääminen, mutta toivon, että se antaa eväitä myös teoreettisempiin pohdintoihin. Aihealue on ajankohtainen, mutta sitä on silti tutkittu niukalti.

Saatujen tulosten lisäksi tutkimukseni on avannut myös uusia kysymyksiä. Olen tarkastellut tutkimusten hyödyntämistä päätöksentekijöiden näkökulmasta, mutta aihealueen kokonaisuuden kannalta olisi johdonmukaista laajentaa tarkastelua tut-

kijoihin ja heidän käsityksiinsä tutkimustiedon välittämisestä ja hyödyntämisestä. Myös tutkimustiedon välittäjien eli tiedottajien ja toimittajien näkemyksiä olisi hedelmällistä tutkia laajemmin.

LÄHTEET

- Alapuro R, Alestalo M. Konkreettinen sosiaalitutkimus. Julkaisussa: Alapuro R, Alestalo M, Haavio-Mannila E, toim. Suomalaisen sosiologian historia. Helsinki: WSOY, 1992: 77–148.
- Allardt E, Alapuro R, Alestalo M. Suomalaisen sosiologian historiasta. Julkaisussa: Alapuro R, Alestalo M, Haavio-Mannila E, toim. Suomalaisen sosiologian historia. Helsinki: WSOY, 1992: 13–26.
- Anttonen A. Vertailut ja sosiaalipolitiikan tutkimuksen uusi suunta. *Janus* 2005; 13 (3): 268–288.
- Askew R, John P, Liu H. Can policy makers listen to researchers? An application of the design experiment methodology to a local drugs policy intervention. *Policy & Politics* 2010; 38 (4): 583–598.
- Beck U. *Risk society. Towards a new modernity*. London: Sage, 1992.
- Burawoy M. Julkisen sosiologian puolustus. *Sosiologia* 2006; 43: 259–286.
- Bäcklund P. Tiedon ja päätöksenteon suhde. Luento Stakesin järjestämässä Hyvinvointitiedon käyttö päätöksenteossa -luentosarjassa, Helsinki, 17.3.2008. Luentoön liittyvä PowerPoint-esitys saatavissa: <http://groups.stakes.fi/NR/rdonlyres/806FE43A-3CFA-4949-B0F8-03AADC607E01/0/Backlund.ppt>.
- Dunlap R. Luento Turun yliopiston sosiologian laitoksella 30.9.2003.
- Eräsaari R, Rahkonen K, toim. Työväenkysymyksestä sosiaalipolitiikkaan. Yrjö-Koskisesta Heikki Warikseen. Helsinki: Gaudeamus, 2001.
- Forma P. Tasa-arvoista vai kannustavaa? Tuloerot ja niiden tasoittaminen kansalaisten ja eliitin mieliteissä. Julkaisussa: Ritakallio V-M, Ervasti H, Forssen K, Nurmi K, toim. Eriarvoisuutta paikantamassa. Juhlakirja Kari Salavuon täyttäessä 60 vuotta 22. 5. 2000. Turku: Sosiaalipoliittinen yhdistys, Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimus 55, 2000: 30–53.
- Giddens A. *The consequences of modernity*. Cambridge: Polity Press, 1990.
- Giddens A. *Modernity and self-identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press, 1991.
- Helander V, Pekonen K. Eduskunnan vahvistuva valiokuntalaitos. Julkaisussa: Helander V, Pekonen K, Vainio J, Kunttu T, Eduskunta. Valiokunnat lähikuvassa. Helsinki: Edita, Suomen eduskunta 100 vuotta 7, 2007.
- Holli AM. Läsnaolosta vaikutuksiin? Tutkimus sukupuolen vaikutuksista eduskunnan valiokuntien asiantuntijavalintoihin. *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu* 2010; 52 (3): 172–194.
- Honkanen P. Työttömien perusturvan ongelmia. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 54, 2006.

Honkanen P. Perusturva ja kannustavuus. Laskelmia asumistuesta, toimeentulotuesta ja työttömyysturvasta. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 63, 2008.

Hoqwood B, Gunn L. Policy analysis for the real world. Oxford: Oxford University Press, 1984.

Hyytinen A, Toivanen O. Tutkimuksen hyödyntäminen poliittisessa päätöksenteossa. Kansantaloudellinen aikakauskirja 2010; 106 (4): 426–436.

Hänninen S. Sosiaalipoliitiikan syrjäytymisestä. Julkaisussa: Simonen L, Elovainio M, Valtonen H. Sosiaalitutkimuksen valossa. Helsinki: Stakes, 1997: 10–22.

Ilmakunnas S, Junka T, Uusitalo R. Vaikuttavaa tutkimusta. Miten arviointitutkimus palvelee päätöksenteon tarpeita? Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, VATT-julkaisuja 47, 2008.

Innvaer S, Vist G, Trommald M, Oxman A. Health policy-makers' perceptions of their use of evidence. A systematic review. Journal of Health Services Research & Policy 2002; 7 (4): 239–244.

Julin H, Lamberg ME, Vinni K ym. Tutkimustieto hallinnon välineenä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, Kansaneläkelaitos, Työterveyslaitos, Työkyvyn ylläpidon tutkimus ja arviointi, Raportti 6, 2001.

Järvi U. ”Suomalaistutkijat tekivät mullistavan havainnon”. Analyysi vuoden 2004 terveysaiheisista tiedotteista. Tiedotustutkimus 2007; 30 (4): 45–63.

Kanniainen A. Kansanedustajien mielipiteitä maahanmuutosta uhkana ja mahdollisuutena. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2010.

Kantola A. Markkinakuri ja managerivalta. Poliittinen hallinta Suomen 1990-luvun talouskriisissä. Helsinki: Loki-kirjat, 2002.

Kantola I. The role of knowledge in energy politics. A sociological study. Turku: Turun yliopisto, Turun yliopiston julkaisuja B 298, 2007a.

Kantola I. Tiedon roolista energiapolitiikassa. Tieteessä tapahtuu 2007b; 25 (8): 13–16.

Karvonen E. Viestintätaidot ja tiedeviestintä 2.0. Tieteessä tapahtuu 2011; 29 (2): 1–2.

Kingdon JW. Agendas, alternatives, and public policies. New York, NY: Longman, 2003.

Korpela J, Mäkitalo R. Julkishallinto murroksessa. Rohkeutta ja vauhtia muutokseen. Helsinki: Edita, 2008.

Kröger M. On syytä pysyä faktoissa. Mielipidekirjoitus, Helsingin Sanomat 13.9.2009.

Lait:

L 364/1964. Sairausvakuutuslaki.

L 731/2001. Laki Kansaneläkelaitoksesta.

L 566/2005. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista.

Lampinen O. Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen hyödyntäminen poliittis-hallinnollisessa päätöksenteossa. Helsinki: Helsingin yliopisto, 1985.

Lampinen O. The utilization of social science research in public policy. Helsinki: VAPK-Kustannus, Suomen Akatemian julkaisuja 4, 1992.

Lampinen O. Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen asema. Tiedepoliitikka 2002; 27: 15–21.

Mela H, Kivimaa P. Tieteen ja politiikan monimutkainen suhde. Tieteessä tapahtuu 2008; 26 (2): 33–39.

Meriläinen R. Tutkimukset poliittisessä päätöksenteossa. Julkaisussa: Lempiäinen K, Löytty O, Kinnunen M. Tutkijan kirja. Tampere: Vastapaino, 2008: 125–138.

Mustajoki A. Tutkimuksen vaikuttavuus. Mitä se on ja voidaanko sitä mitata? Tieteessä tapahtuu 2005; 23 (7): 33–37.

Mustonen R. Tieteellisten viittausten määrät ovat moniselitteisiä. Tieteessä tapahtuu 2010; 28 (1): 1–2.

Niemelä H. Suomen kokonaiseläkejärjestelmän muotoutuminen. Helsinki: Kansaneläkelaitos, Kansaneläkelaitoksen julkaisuja, 1994.

Nieminen M. Luento Topsos-koulutusohjelman lähiopetusjaksolla 11.9.2008, Helsinki.

Nieminen M, Auranen O. Arvioita suomalaisen yliopistotutkimuksen tuloksellisuudesta. Tieteessä tapahtuu 2010; 28 (3): 14–22.

Nilsson K. Utilization patterns and strategies in three policy sectors. Science Studies 1992; 5 (1): 29–46.

Nilsson K, Sunesson S. Strategy and tactics. Utilization of research in three policy sector contexts. The Journal of Applied Behavioral Science 1993; 29 (3): 366–383.

Nyman K, Kalimo E, Sievers K. Kansaneläkelaitoksen terveyshuoltotutkimusten sosiaalipoliittisista tavoitteista ja merkityksestä. Helsinki: Kansaneläkelaitos, Kansaneläkelaitoksen julkaisuja E 136, 1989.

Paloheimo H, Wiberg M. Poliitiikan perusteet. Helsinki: WSOY, 1997.

Peltola U, Vuorento M. Juurruttamisen edistäjät ja estäjät. Kokemuksia työllistymispalvelujen kehittämissankkeista. Helsinki: Kuntoutussäätiö, Kuntoutussäätiön työselosteita 33, 2007.

Peuhkuri T. Tiedon roolit ympäristökiistassa. Saaristomeren rehevöityminen ja kalankasvatus julkisen keskustelun ja päätöksenteon kohteena. Turku: Turun yliopisto, Turun yliopiston julkaisuja C 220, 2004.

Pirttilä J. SATA-komitea ja koko sosiaaliturva Soininvaaran käsittelyssä. Kansantaloudellinen aikakauskirja 2011; 107 (2): 215–218.

Puoskari M. Komiteoista työryhmiin ja projekteihin. Monijäsenisen valmistelun muuttuminen ministeriöissä 1970-luvulta 1990-luvulle. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2001.

Purola T, Nyman K. Kansaneläkelaitoksen terveystaloudellinen tutkimustoiminta. Helsinki: Kansaneläkelaitos, Kansaneläkelaitoksen julkaisuja E 36, 1971.

Rajavaara M. Yhteiskuntaan vaikuttava Kela. Katsaus vaikuttavuuden käsitteisiin ja arviointiin. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 69, 2006.

Rajavaara M. Vaikuttavuusyhteiskunta. Sosiaalisten olojen arvostelusta vaikutusten todentamiseen. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 84, 2007.

Rantanen J, Julkunen R, Vartia P. Kansaneläkelaitoksen tutkimustoiminnan arviointi. Helsinki: Kela, 2006.

Raunio K. Sosiaalipolitiikan lähtökohdat. Helsinki: Gaudeamus, 1995.

Rimpelä M. Miksi kuntapäätäjät ovat sosiaalipolitiikasta tietämättömiä? Luento Stakesin järjestämässä Hyvinvointitiedon käyttö päätöksenteossa -luentosarjassa 18.2.2008. Luentoön liittyvä PowerPoint-esitys saatavissa: <<http://groups.stakes.fi/NR/rdonlyres/45EDFEFA-E449-4751-8F2A-E0FFA10CDF93/0/Rimpela.ppt>>.

Rydman J. Yhteiskunnallinen päätöksenteko ja tutkimustiedon hyväksikäyttö. Tieteessä tapahtuu 2001; 19 (1): 3–4.

Saari J. Hyvinvointivaltion uudistaminen ja sosiaalipolitiikan taustaoletukset. Julkaisussa: Taimio H, toim. Hyvinvointivaltion suunta – nousu vai lasku? Helsinki: Työväen Sivistysliitto, 2010: 40–55.

Saari J. Tulevaisuuden hyvinvointivaltio ja pienten askelten politiikka. Eriarvoisuuden vähentäminen politiikan tavoitteena. Julkaisussa: Niemelä M, Saari J, toim. Poliitiikan polut ja hyvinvointivaltion muutos. Helsinki: Kela, 2011: 298–329.

Soininvaara O. Sosiaalietieteet lähemmäs päätöksentekoa. Suomen Kuvalehti 2007 (22).

Soininvaara O. SATA-komitea. Miksi asioista päättäminen on niin vaikeaa? Helsinki: Teos, 2010.

Stevens A. Telling policy stories. An ethnographic study of the use of evidence in policy-making in the UK. Journal of Social Policy 2011; 40 (2): 237–255.

Sztompka P. The sociology of social change. Oxford: Blackwell, 1993.

Tirronen R. Tiedeviestintä osana tutkimuksen vaikuttavuutta. *Yhteiskuntapolitiikka* 2010; 75 (4): 450–455.

Vedung E. *Utvärdering och de sex användningarna*. Uppsala: Nerenius & Santérus, 1997.

Vihriälä V. Poliittika-analyysi (talous)politiikassa. Julkaisussa: Ilmakunnas S, Junka T, Uusitalo R. *Vaikuttavaa tutkimusta. Miten arviointitutkimus palvelee päätöksenteon tarpeita?* Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, VATT-julkaisuja 47, 2008: 11–38.

Weber M. *Methodology of the social sciences*. Glencoe, IL: Free Press, 1949.

Weiss, C. *The many meanings of research utilization*. Julkaisussa: Bulmer M, Banting K. *Social science and social policy*. London: Allen & Unwin, 1986: 31–40.

LIITTEET

Liite 1. Kansanedustajille lähetetty ensimmäinen suomenkielinen sähköposti

Hyvä vastaanottaja

Kelan tutkimusosasto toteuttaa tutkimustiedon hyödyntämistä koskevan nettikyselyn. Vastausten avulla pyrimme kehittämään palvelujamme päätöksentekijöiden tietotarpeita paremmin tukeviksi.

Tutkimus on kohdennettu kansanedustajille eli olette yksi 200:sta lomakkeen saajasta. Vastauksenne on meille tärkeä, koska kukaan ei voi korvata Teitä kyselyssä. Toivomme, että voitte käyttää ajastanne 10 minuuttia lomakkeen täyttöön.

Kaikkia tässä kyselyssä antamianne tietoja käsitellään yksityisyyden suojan edellyttämällä tavalla. Kyselyn tuloksia julkaistaan vain niin, ettei yksittäisiä vastaajia voida tunnistaa.

Toivomme, että täytätte lomakkeen 19.2.2010 mennessä.

Vastatkaa kyselyyn klikkaamalla linkkiä:
[Sähköpostikutsun ulkoasun testaus ei näytä]

Jos linkki ei aukea klikkaamalla, kopioikaa se selaimen osoiteriville hiiren avulla.

Vastaamme mielellämme kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiin. Lisätietoja saa suunnittelija Henrik Jussilalta (henrik.jussila@kela.fi tai puh. 020 634 1921), joka vastaa tutkimuksen toteutuksesta.

Etukäteen kiittäen,

Mikael Forss
Johtaja
Kela

Olli Kangas
Osastopäällikkö
Kela, Tutkimusosasto

Liite 2. Kansanedustajille lähetetty ensimmäinen ruotsinkielinen sähköposti**Bästa mottagare**

FPA:s forskningsavdelning utför en webbenkät om hur forskningsrön utnyttjas i beslutsfattandet. Med hjälp av svaren försöker vi utveckla våra tjänster så att de ska utgöra ett bättre stöd för beslutsfattarna.

Undersökningen riktas till riksdagsledamöterna, d.v.s. Ni är en av de 200 som blanketten skickas till. Ert svar är viktigt för oss eftersom vi vill kunna erbjuda forskningsbaserad information som stöd för beslutsfattandet ännu effektivare och pålitligare än förut. Det tar ungefär 10 minuter att fylla i webblancketten.

Alla uppgifter som Ni lämnar behandlas konfidentiellt. Enkätresultaten publiceras på ett sådant sätt att enskilda svarare inte kan identifieras.

Vi ber Er vänligen fylla i blanketten senast 19.2.2010.

Länken till blanketten:

[Sähköpostikutsun ulkoasun testaus ei näytä]

Om länken inte är klickbar, kopiera den och klistra in den i webbläsaren.

Vi besvarar gärna alla frågor rörande undersökningen. Ytterligare information fås av planeraren Henrik Jussila (henrik.jussila@kela.fi eller telefon 020 634 1921), som svarar för genomförandet av enkäten.

Tack på förhand

Mikael Forss
Direktör
FPA

Olli Kangas
Avdelningschef
FPA, Forskningsavdelningen

Liite 3. Kyselylomake

Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa 2010

Mistä saatte tietoa tutkimuksista?

1. Seuraavassa on esitetty väittämiä tutkimustiedon välittymisestä päätöksentekijöille. Merkitkää kunkin väittämän kohdalle, kuinka hyvin se omalla kohdallanne pitää paikkansa. Asteikko on 1-5 (täysin samaa mieltä - täysin eri mieltä).

Saan tietoa tutkimuksista...

	Täysin samaa mieltä (1)	Osin samaa mieltä (2)	Suhtaudun väittämään neutraalisti (3)	Osin eri mieltä (4)	Täysin eri mieltä (5)	En osaa sanoa
a. mediasta (sanomalehdet, radio, tv ja internet)	()	()	()	()	()	()
b. seminaareissa ja tietoisuuksissa	()	()	()	()	()	()
c. minulle lähetetyistä tiedotteista	()	()	()	()	()	()
d. lukemalla varsinaisia tutkimusjulkaisuja, joita minulle on lähetetty postitse tai sähköpostitse	()	()	()	()	()	()
e. lukemalla varsinaisia tutkimusjulkaisuja, joita olen itse hankkinut	()	()	()	()	()	()
f. suoraan tutkijoilta	()	()	()	()	()	()
g. avustajaltani	()	()	()	()	()	()
h. muilta kansanedustajilta	()	()	()	()	()	()
i. virkamiehiltä	()	()	()	()	()	()
j. jostain muualta, mistä?	()	()	()	()	()	()

2. Millä tavoin te mieluiten haluaisitte saada tietoa tutkimuksista? Merkitkää kunkin väittämän kohdalle, kuinka hyvin se omalla kohdallanne pitää paikkansa. Asteikko on sama kuin edellä.

Haluan saada tietoa tutkimuksista...

	Täysin samaa mieltä (1)	Osin samaa mieltä (2)	Suhtaudun väittämään neutraalisti (3)	Osin eri mieltä (4)	Täysin eri mieltä (5)	En osaa sanoa
a. mediasta (sanomalehdet, radio, tv ja internet)	()	()	()	()	()	()
b. seminaareissa ja tietoiskuissa	()	()	()	()	()	()
c. minulle lähetetyistä tiedotteista	()	()	()	()	()	()
d. lukemalla varsinaisia tutkimusjulkaisuja, joita minulle on lähetetty postitse tai sähköpostitse	()	()	()	()	()	()
e. lukemalla varsinaisia tutkimusjulkaisuja, joita olen itse hankkinut	()	()	()	()	()	()
f. suoraan tutkijoilta	()	()	()	()	()	()
g. avustajaltani	()	()	()	()	()	()
h. muilta kansanedustajilta	()	()	()	()	()	()
i. virkamiehiltä	()	()	()	()	()	()
j. jostain muualta, mistä?	()	()	()	()	()	()

3. Mitkä ovat yleisimmät syyt sille, että tutustutte teille tarjottuun tutkimukseen? Valitkaa kolme tärkeintä asiaa.

- Tutkimusaihe on ajankohtainen ja merkittävä
- Tutkimuksessa on tiivistelmä
- Tutkimuksessa on selkeitä toimenpide-ehdotuksia
- Tutkimus on laadukas
- Tutkimus on suomenkielinen
- Tunnen tutkimuksen tehneen tutkijan entuudestaan
- Tulokset tukevat ajamaani politiikkaa

- Tutkimuksen hyödyntämiselle on ulkopuolinen, esim. median luoma paine
- Tutkimuksessa on vaikuttavuuden arviointi
- Jokin muu, mikä _____

4. Mitkä ovat yleisimmät syyt sille, että ETTE tutustu teille tarjottuun tutkimukseen? Valitkaa kolme tärkeintä asiaa.

- Tutkimuksen aihe ei ole ajankohtainen tai merkittävä
- Tutkimuksen laatu on alhainen
- Tutkimus ei ole suomenkielinen
- Tutkimus on laaja ja vaikeaselkoinen
- En tunne tutkijaa tai hänen aiempia tutkimuksiaan
- Muut tehtävät ajavat tutkimukseen perehtymisen edelle
- Tutkimustulokset eivät ole linjassa ajamani politiikan kanssa
- Jokin muu, mikä _____

Tutkimustieto päätöksenteossa

5. Kuinka merkittäväksi koette tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottaman tutkimustiedon roolin eduskunnan päätöksenteossa yleisesti?

Ei merkittävää roolia Hyvin merkittävä rooli

6. Kuinka merkittäväksi koette tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottaman tutkimustiedon roolin omassa työssänne kansanedustajana?

Ei merkittävää roolia Hyvin merkittävä rooli

7. Kuinka paljon päätöksentekoa hyödyttävää tutkimusta Suomessa mielestänne tuotetaan?

Vähän Paljon

8. Kuinka paljon Suomessa mielestänne tuotetaan relevanttia tutkimustietoa?

Vähän Paljon

9. Seuraavassa on väittämiä tutkimustiedon roolista päätöksenteossa. Merkitkää kunkin väittämän kohdalle, kuinka hyvin ne mielestänne pitävät paikkansa asteikolla 1-5 (täysin samaa mieltä - täysin eri mieltä).

	Täysin samaa mieltä (1)	Osin samaa mieltä (2)	Suhtaudun väittämään neutraalisti (3)	Osin eri mieltä (4)	Täysin eri mieltä (5)	En osaa sanoa
a. Tutkimukset auttavat päätöksentekijöitä hahmottamaan yhteiskunnallista ongelmia	()	()	()	()	()	()
b. Tutkimukset nostavat aiemmin tiedostamattomia ongelmia päättäjien tietoon	()	()	()	()	()	()
c. Tutkimukset antavat uusia ideoita päätöksentekijöille	()	()	()	()	()	()
d. Tutkimusten avulla on helpompi perustella tulevia tai tehtyjä päätöksiä	()	()	()	()	()	()
e. Tutkimuksen teettäminen on tärkeä osa päätöstenvalmistelua	()	()	()	()	()	()
f. Tutkimusta käytetään joskus viivytystaktiikkana vaikeissa päätöksissä	()	()	()	()	()	()
g. Tutkimuksista on yleisesti ottaen enemmän hyötyä kuin haittaa päätöksiä tehtäessä	()	()	()	()	()	()
h. Tutkimustulokset voivat velvoittaa tekemään päätöksiä, jotka ovat ristiriidassa omien ennakkoletusten kanssa	()	()	()	()	()	()
i. Kansanedustajakollegani käyttävät työssään tutkimustietoa riittävästi hyödykseen	()	()	()	()	()	()
j. Käytän itse tutkimustietoa riittävästi	()	()	()	()	()	()

hyödykseni työssäni

k.

Kansanedustajakollegani
käyttävät tutkimustietoa
valikoidusti oman
näkemyksensä
perusteluun

() () () () () ()

Tutkimustiedon merkitys päätöksenteossa ja suhde tutkimuslaitoksiin

10. Kuinka läheiseksi tai etäiseksi koette yhteytenne yliopistoihin?

Etäinen

Läheinen

11. Kuinka läheiseksi tai etäiseksi koette yhteytenne tutkimuslaitoksiin?

Etäinen

Läheinen

12. Kuinka läheiseksi tai etäiseksi koette yhteytenne Kelan tutkimusosastoon?

Etäinen

Läheinen

13. Kuinka moniin tutkijoihin teillä on mielestänne yhteys?

Ei kehenkään

Yhteys moniin

Kelan tutkimusosaston julkaisut

14. Oletteko tutustunut joihinkin seuraavista Kelan tutkimusosaston julkaisukanavista?

- Painetut julkaisut
- Verkkójulkaisut (esim. tutkimusten pdf-versiot)
- Internetsivut (www.kela.fi/tutkimus)
- Tutkimusblogi (www.kela.fi/tutkimusblogi)
- Dokumenttielokuvat

15. Seuraavassa on lueteltu kuluvan eduskuntakauden aikana julkaistuja Kelan tutkimusosaston julkaisuja. Merkitkää ne, jotka ovat teille edes otsikkotasolla tuttuja.

- Palvelusetelillä fysioterapiaa? Kelan palvelusetelikokeilun esiselvitys. (Anna-Liisa Salminen)
- Hyvinvointipalvelujärjestelmän muutos ja suomalaisten mielipiteet 1996–2006. (Johanna Kallio)
- Sukupolvien ketju. Suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus Suomessa. (Elina Haavio-Mannila ym.)
- Byrokraatti vai asiakaspalvelija? Kelan virkailijan toimintatavat ja roolit Yhteyskeskuksessa palvelukulttuurin muutosten keskellä. (Hanna-Mari Heinonen)
- Fathers' use of paternity and parental leave in the Nordic countries. (Anita Haataja)
- The average length of working life in the European Union. (Helka Hytti & Maria Valaste)
- Kelan kuntoutuksen vuonna 2003 päättäneet. Kuntoutujien rekisteriseuranta vuosina 2003–2006. (Jouko Lind ym.)
- Lapset ja nuoret kuntoutuksessa. Kelan psykiatrisen perhe-kuntoutuksen kehittämishankkeen arvioinnin osaraportti. (Ritva Linnakangas & Pirjo Lehtoranta)
- Vanhustenhuollon ammattilaisten kokemuksia vanhusten kotona asumisen vaikeutumisesta ja tukemisesta 16 kunnassa. (Tanja Laatikainen)
- Osasairauspäiväraha Suomessa. Etuutta saaneiden kokemuksia ja työhön paluu. (Lauri Virta ym.)
- Kansaneläkkeen saajan indeksiturva ja tuloasema (Antero Ahonen)
- Julkisen sektorin reformin pitkä kaari Valtava-uudistuksesta Paras-hankkeeseen. (Mikko Niemelä)
- Lasten kotihoidon tuen kuntalisät osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. (Laura Miettunen)
- Puolison armoilla. Työttömyysturvan tarveharkinta. (Minna Latvala)
- Toinen Vääräyskirja (Tuuli Hirvilampi & Markku Laatu (toim.))
- Perusturva ja kannustavuus. Laskelmia asumistuesta, toimeentulotuesta ja työttömyysturvasta. (Pertti Honkanen)
- Köyhyyden mittaustavat, sosiaaliturvan riittävyys ja köyhyyden yleisyys Suomessa. (Olli Kangas & Veli-Matti Ritakallio)
- Change of Norm? In-Work Poverty in a Comparative Perspective. (Ilpo Airio)

Taustatiedot**16. Sukupuoli**

- Nainen
- Mies

17. Syntymävuosi _____**18. Korkein suorittamanne tutkinto?**

- Kansa-, keski- tai peruskoulu
- Ammatti- tai opistotutkinto
- Ylioppilas
- Korkeakoulututkinto
- En osaa sanoa / En voi vastata

19. Milloin Teidät on ensi kertaa valittu eduskuntaan?

20. Mihin eduskuntaryhmään kuulutte?

- Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä
- Keskustan eduskuntaryhmä
- Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
- Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
- Vihreä eduskuntaryhmä
- Ruotsalainen eduskuntaryhmä
- Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
- Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
- En kuulu mihinkään eduskuntaryhmään

21. Mihin valiokuntiin kuulutte?

- Suuri valiokunta
- Perustuslakivaliokunta
- Ulkoasiainvaliokunta
- Valtiovarainvaliokunta
- Tarkastusvaliokunta
- Hallintovaliokunta
- Lakivaliokunta
- Liikenne- ja viestintävaliokunta
- Maa- ja metsätalousvaliokunta
- Puolustusvaliokunta
- Sivistysvaliokunta
- Sosiaali- ja terveysvaliokunta
- Talousvaliokunta
- Tulevaisuusvaliokunta
- Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
- Ympäristövaliokunta

22. Oletteko Kelan valtuutettu?

- Kyllä
- En

23. Mikäli Teillä on jotain lisättävää tai kommentoitavaa kyselystä, voitte kirjoittaa viestin alla olevaan tilaan. Kommenteja voi lähettää myös sähköpostitse osoitteeseen: henrik.jussila@kela.fi.

VIIMEISIMMÄT KELAN SOSIAALI- JA TERVEYSTURVAN TUTKIMUKSET

- 120 Ikonen A.** Primary care visits in the Finnish occupational health services and their connections to prevention and work-related factors. 2012. ISBN 978-951-669-882-6 (print), ISBN 978-951-669-883-3 (pdf).
- 119 Martikainen J.** Uusien lääkkeiden markkinoille tulo ja lääkekustannuksiin vaikuttaminen. 2012. ISBN 978-951-669-879-6 (nid.), 978-951-669-880-2 (pdf).
- 118 Varjonen S.** Äidin hoiva, jaettu vanhemmuus – ja vapaus valita. Perhevapaiden uudistamisen argumentointi 1970-luvulta 2000-luvulle. 2011. ISBN 978-951-669-868-0 (nid.), 978-951-669-869-7 (pdf).
- 117 Ylikännö M.** Sopivasti työtä ja vapaa-aikaa? Tutkimuksia ajankäytöstä eri elämäntilanteissa. 2011. ISBN 978-951-669-859-8 (nid.), 978-951-669-860-4 (pdf).
- 116 Mattila Y.** Suuria käännekohtia vai tasaista kehitystä? Tutkimus Suomen terveydenhuollon suuntaviivoista. 2011. ISBN 978-951-669-853-6 (nid.), ISBN 978-951-669-854-3 (pdf).
- 115 Sinokki M.** Social factors at work and the health of employees. 2011. ISBN 978-951-669-851-2 (nid.), ISBN 978-951-669-852-9 (pdf).
- 114 Saarinen A.** Suomalaiset lääkärit ja Suomen Lääkäriliitto osana hyvinvointivaltiota ja sen terveystaloutta. 2010. ISBN 978-951-669-847-5 (nid.), ISBN 978-951-669-848-2 (pdf).
- 113 Suoyrjö H.** Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentuminen ja vaikutukset työkykyyn kunnallisilla työpaikoilla. 2010. ISBN 978-951-669-845-1 (nid.), ISBN 978-951-669-846-8 (pdf).
- 112 Hinkka K, Karppi S-L, toim.** IKÄ-kuntoutus. Heikkokuntoisten ikäihmisten verkostomallisen kuntoutuksen toteutuminen ja vaikuttavuus. 2010. ISBN 978-951-669-842-0 (nid.), ISBN 978-951-669-843-7 (pdf).
- 111 Grönlund R.** Pitkään kotona – kuntoutuksen avullako? Tutkimus ryhmämuotoisesta vanhuskuntoutuksesta. 2010. ISBN 978-951-669-832-1 (nid.), 978-951-669-833-8 (pdf).
- 110 Saarikallio-Torp M, Wiers-Jenssen J, eds.** Nordic students abroad. Student mobility patterns, student support systems and labour market outcomes. 2010. ISBN 978-951-669-834-5 (print), 978-951-669-835-2 (pdf).

Moderni päätöksenteko vaatii tuekseen tutkittua tietoa,
mutta mistä kansanedustajat saavat tietoa tutkimuksista?
Mitkä tekijät edistävät ja mitkä estävät tutkimustiedon käyttöä?
Entä mitkä julkaisut jäävät hyllyyn pölyttymään?
Keitä kuunnellaan päätöksiä tehtäessä?

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, minkälainen rooli
tutkimustiedolla on kansanedustajien työssä. Aihetta tutkitaan
kansanedustajille tehdyn kyselyn sekä sosiaali- ja terveys-
valiokunnan mietintöjen avulla. Tulosten perusteella varsinkin
suomenkielisen tutkimusviestinnän merkitys on suuri.

KELAN TUT I

Puh. 020 634 11

julkaisut@kela.fi

www.kela.fi/tutkimuswww.fpa.fi/forskningwww.kela.fi/researchISBN 97 - id.)
97 -

ISSN 123 -